

INFORMAČNÍ
SERVIS

SMO

SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ins

ČASOPIS
SVAZU MĚST A OBCÍ
ČESKÉ REPUBLIKY
32. ROČNÍK
ČÍSLO 2/2024

<http://www.smocr.cz>

**Postoj Svazu
k novele obalového
zákona o povinném
zálohování**

**Jaké akce pro vás
připravujeme
v roce 2024?**

**Výstavba
strategicky
významné
infrastruktury –
od 1. 1. 2024**

Jaké akce pro vás připravujeme v roce 2024?

V roce 2024 Svaz připravuje pro své členy i pro další zájemce jak akce, které už znáte z minulých let, tak i nové odborné konference na témata, o které jste projevíli zájem.

Krajská setkání

Oblíbené jednodenní akce ve vašich regionech

Ilustrační foto z Krajského setkání v Olomouci 16. 3. 2023

Jihomoravský kraj, 12. března 2024, Brno
Středočeský kraj a hl. město Praha, 14. března 2024, Praha
Jihočeský kraj, 21. března 2024, České Budějovice
Pardubický kraj, 2. dubna 2024, Pardubice
Královéhradecký kraj, 4. dubna 2024, Hradec Králové
Moravskoslezský kraj, 9. dubna 2024, Ostrava
Olomoucký kraj, 10. dubna 2024, Olomouc
Zlínský kraj, 11. dubna 2024, Zlín
Plzeňský kraj, 16. dubna 2024, Plzeň
Karlovarský kraj, 17. dubna 2024, Karlovy Vary
Ústecký kraj, 23. dubna 2024, Ústí nad Labem
Liberecký kraj, 25. dubna 2024, Liberec-Vratislavice
Kraj Vysočina, 30. dubna 2024, Jihlava

IX. právní konference

15.–17. května 2024, Seč-Ústupy

Konference zaměřená na legislativní novinky i legislativní pasti
Pro Svaz pořádá advokátní kancelář KVB

Ilustrační foto z Právní konference 15.–17. 2. 2023

NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA

Konference na téma školství

23. května 2024, Praha

NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA NOVINKA

II. energetická konference

tentokrát i na téma

odpadového hospodářství

10.–11. října 2024, Praha

Dynamicky se rozvíjející oblast energetiky byla na základě požadavku z obcí rozšířena i na téma odpadového hospodářství

Ilustrační foto z Energetické konference 12.–13. 10. 2023

XXVII. celostátní finanční konference (CFK)

28.–29. listopadu 2024, Praha

Konference zaměřená na aktuální otázky z oblasti financování měst a obcí, zatím největší akce Svazu s dlouholetou tradicí, jíž se pravidelně účastí i vrcholní představitelé naší politické scény

Doprovodnou akcí finanční konference bude již potřetí **Setkání starostek**, které se uskuteční 27. listopadu v odpoledních hodinách. Účast na setkání je podmíněna i účastí na CFK.

Ilustrační foto z CFK 30. 11. – 1. 12. 2023

Webináře z cyklu Hodinka regionálního rozvoje

Průběžně celý rok, on-line (MS Teams)

Bezplatné webináře na aktuální témata napříč agendami samospráv, kladoucí důraz na zpětnou vazbu z území

Na všech akcích přednášejí experti z daných oborů, své zkušenosti předávají i lidé z praxe.
Podrobnější informace budeme průběžně zveřejňovat na našich webových stránkách i v našem zpravodaji.
Těšíme se na vás.

Milí přátelé,

naš časopis opět doputoval k Vaším rukám a s ním opět spousta nových informací i zajímavostí týkajících se života měst a obcí. V první řadě bych Vás ráda seznámila s diářem akcí, kterých jsme si pro Vás na letošní rok připravili celou řadu.

Začneme v březnu, a to tradičními jednodenními výjezdy do všech našich krajů, tedy krajskými setkáními. Otevřeme je v Brně 12. března, tentokrát na inspirativním místě Moravské galerie. Poslední setkání pak bude patřit 30. dubna Jihlavě. Minulá setkání jsme ozvláštnili přednáškou experta na kyberbezpečnost, která měla velký úspěch, a protože ve Svazu držíme krok s dobou, připravili jsme pro Vás tentokrát vystoupení odborníka na umělou inteligenci. Máte se tedy na co těšit.

V květnu odstartuje IX. právní konference, klasicky na Seči, a také zbrusu nová akce, konference o školství. Můžete se těšit na možnosti řešení nedostatečných kapacit MŠ a ZŠ, informace o dotačních titulech na zateplení budov, možnosti a podmínky k vybudování svazkové školy, dobrou praxi a mnoho dalšího.

V říjnu Vás čeká druhý ročník Energetické konference, loňský měl mimořádný úspěch, tentokrát se zaměřením také na odpadové hospodářství. Tak si ho nechte užit.

S koncem listopadu přichází největší akce Svazu spojená s účastí vrcholných politiků i předních odborníků, XXVII. celostátní finanční konference. Mimo naprosto vyčerpávajících informací z oblasti financování samospráv z úst nejpovolanějších, představitelů vlády, bankovního i soukromého sektoru, nabízí i možnost společenského vyžití a neformálního setkání.

Kromě těchto stěžejních akcí pro Vás během celého roku chystáme sérii webinářů z cyklu Hodinka regionálního rozvoje na aktuální témata napříč agendami, kterými se samosprávy musejí zabývat. Vybíráme pro Vás fundované odborníky na dané problematiku a velký důraz je kladen i na Vaše zapojení. Přihlásit se můžete bezplatně.

Detailní informace o všech svazových akcích včetně aktuálních termínů najdete na našich webových stránkách www.smocr.cz v rubrice Akce. Doufám, že se s mnohými z Vás na některé naší akce potkáme, že Vám přinesou potřebné informace, rady i inspiraci do Vaší práce. Uvítáme i Vaše názory a podněty, které pošlete k nám do kanceláře. Vaše zpětná vazba je pro naši práci nesmírně důležitá a velice si jí vážíme.

Přeji všem krásné dny plné sluníčka

*Radka Vladyková
výkonná ředitelka Svazu*

Krátké zprávy	4
Postoj Svazu k novele obalového zákona o povinném zálohování	5
Rozvrhování směn dobrovolných hasičů na DPP/DPČ provizorně vyřešeno výkladem MPSV	8
Účast příspěvkových organizací v energetickém společenství	8
Výstavba strategicky významné infrastruktury – od 1. ledna 2024	9
Směrnice o energetické náročnosti budov	13
Karta investičních příležitostí: Maloobchod v obcích	15
Projekt dostupného družstevního bydlení v Karlových Varech	19
Právní poradna	20
Legislativa	22
Z jednání orgánů Svazu	25
Soutěže	26
Členové SMO ČR – zastoupení v krajích	27

ČASOPIS SVAZU MĚST A OBČÍ ČR

Vychází v nákladu 3000 ks zdarma.
Vydává SMO ČR.
Kancelář: ul. 5. května 1640/65, 140 00 Praha 4,
tel.: 234 709 711, e-mail: zgrajova@smocr.cz.
ID datové schránky: 5fkgwn3
Za zpracování a obsahovou náplň odpovídá redakce.
Grafická úprava a DTP: Vladimír Spivála
Tisk: Tiskárna Grafotechna +
Uzávěrka tohoto čísla: 31. 1. 2024
MK ČR E 14584

Foto na titulní straně:
archiv statutárního města
Chomutov
Foto na zadní straně:
Stanislav Sojka

Co přinesla novela zákonů o obcích, krajích a HMP od 1. 1. 2024

1. leden 2024, Praha

Dne 29. prosince 2023 vyšel ve Sbírce právních předpisů zákon č. 418/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, a další související zákony. Novela nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2024. Svaz byl v rámci přípravy této novely velmi aktivní a o připravovaných změnách jsme vás průběžně informovali. Podrobněji jsme se jim věnovali také na Celostátní finanční konferenci, kde nejpodstatnější věci shrnul ředitel sekce veřejné správy MV Jiří Koubek. Tedy už jenom stručně. Kromě úpravy výše odměn volebních zástupců samospráv (výše odměn již nebude závislá na politické vůli vlády, ale na objektivním statistickém údaji) přináší novela významnou novinku v oblasti meziobecní spolupráce. Jedná se o zavedení **tzv. institutu společenství obcí**, od kterého očekáváme navázání hlubší spolupráce mezi obcemi v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností. Instituty budou fungovat na bázi dobrovolných svazků obcí, ale budou mít i nové kompetence v přenesené působnosti.

Mezi další změny, které novela přináší, patří jasná zákonná pravidla pro distanční účast zastupitelů a veřejnosti na jednáních zastupitelstva obce, úprava správy obce ve volebním mezidobí, posílení pravomoci starostů a starostek v mimořádných situacích či navýšení limitu pro majetkoprávní úkony rady obce.

Ministerstvo vnitra vydalo informaci, která podrobněji popisuje souhrn změn, najdete ji na stránkách ministerstva (www.mvcr/odk2.cz). Ministerstvo vnitra také postupně zveřejňuje metodiky reagující na novou úpravu.

Zřizovatel MŠ, družin či školních klubů bude napříště stanovovat výši úhrad

3. leden 2024, Praha

Zákonodárce a MŠMT vyslyšeli volání samospráv. Od nového roku tak díky novelizaci školského zákona a související vyhlášky bude výši úplaty v mateřských školách, školních družinách a školních klubech stanovovat zřizovatel. Tato změna byla Svazem dlouhodobě prosazována a výsledná úprava je výsledkem kvalitní práce našich členů v komisích Svazu, parlamentu i při jednáních s partnery ze státní správy.

Nezapomeňte tedy včas na změnu legislativy reagovat. Pro školní rok 2024/25 je potřeba stanovit výši úplaty nejpozději do **30. 6. 2024**.

Pokud ovšem vaše obec nestanoví v daném termínu měsíční výši úplaty, zůstává její výše na období dalšího školního roku stejná jako v předcházejícím školním roce – apokalypsa se tedy nekoná. Výši úplaty stanovuje dle zákona svým usnesením rada obce, v obcích, které radu nezřizují, tato pravomoc připadá starostovi.

Pro lepší orientaci ve změnách jsme na našem webu v rubrice Činnost → Školství zveřejnili metodický materiál MŠMT. V případě dotazů jsou k dispozici odborníci z MŠMT na e-mailu: stredniclanek@msmt.cz, případně telefonicky na tel.: 234 811 246.

Průmysl, města i státní správa podporují zrychlení renovací budov v ČR

16. leden 2024, Praha

Radka Vladyková, výkonná ředitelka Svazu, se zúčastnila závěrečného osmého kulatého stolu evropské iniciativy „Smart Finance for Smart Buildings“, který přivedl dohromady více než padesát zástupců průmyslu, odborníků, státních a samosprávných institucí, aby společně diskutovali o 50 opatřeních urychlujících renovace budov v České republice. Diskuse se zaměřila na klíčová témata, jako je připravenost českého stavebnictví na očekávanou renovační vlnu, rozvoj energetických služeb se zárukou úspor (EPC) a jejich využití nejen v organizačních složkách státu, využití různých typů finančních nástrojů, včetně garancí, zvýhodněných úvěrů a zelených dluhopisů. Závěrečný kulatý stůl vyvrcholil, když zástupci klíčových institucí (Ministerstva průmyslu a obchodu, Státního fondu životního prostředí, Svazu měst a obcí a Aliance pro bezemisní budoucnost) podpořili symbolickým podpisem cestovní plány Zelené dohody pro sektory průmyslových budov, by-

tových a nerezidenčních budov a městské infrastruktury. Tím položili základ další spolupráce na realizaci navržených opatření. „Je nutná celková změna paradigmatu v myšlení celé společnosti, aby jednotlivci lépe podporovali a motivovali vedení svých obcí k energetické soběstačnosti,“ uvedla např. Radka Vladyková.

Celkově lze říci, že závěrečný osmý kulatý stůl přinesl důležitou otevřenou diskuzi a ukázal, že spolupráce a inovace jsou klíčovými faktory v dosahování udržitelného rozvoje a urychlení renovací budov v České republice. Potvrzením úspěchu kulatých stolů je také to, že řada navržených opatření se již začíná realizovat a cestovní plány Zelené dohody tak jsou živou a uplatňovanou strategií, která neskončí v šuplíku.

Svaz se setkal s MPSV k redesignu dávek

24. leden 2024, Praha

Zástupci Svazu a Ministerstva práce a sociálních věcí se setkali k diskusi na téma „redesign dávek“. Reprezentanti ministerstva představili hlavní teze a cíle nové úpravy dávkového systému v České republice, který by měl být zjednodušen a zpřehledněn. Představení detailnější verze uvedeného záměru širší členské základně Svazu by mělo proběhnout v průběhu února 2024, kdy je přepokládáno, že ze strany Svazu budou rovněž formulovány připomínky k již k podrobnějším materiálům zpracovaným ze strany MPSV.

Postoj Svazu k novele obalového zákona o povinném zálohování

Do 8. ledna 2024 bylo možné podávat připomínky k novele obalového zákona, která zavádí povinný zálohový systém pro vybrané jednorázové nápojové obaly. Svaz připomínkoval návrh Ministerstva životního prostředí a vycházel také z podnětů členů Komise životního prostředí (KŽP) a praktických připomínek starostů z území.

Hlavní argumenty a připomínky k předloženému návrhu:

Ve třídění odpadů je ČR na vysoké úrovni

Vybudované obecní systémy jsou účinné a efektivní. Společně s ochotou našich občanů dosahuje ČR celkem 82% třídění nápojových obalů. Důkazem je zpráva a hodnocení Evropské komise z června 2023, kdy Česko je zařazeno mezi 9 nejlepších států, které jsou na dobré cestě splnit stanovené recyklační cíle.

Povinný zálohový systém by jednoznačně naboural stávající systém separace. Obcím by se uměle odebrala nejlépe tříditelná a recyklovatelná komodita s nejlepší cenou v celkové hodnotě cca 500 mil. Kč (průměr za poslední roky pro celou ČR), aby pak novela část této ztráty kompenzovala zákonem přerozdělením financí z nevybraných záloh (ovšem jen po dobu 5 let) a tedy z peněz zákazníků – našich občanů. Ministerstvo životního prostředí v novele rezignovalo na šanci využít příležitosti podpořit plnění vícero cílů odpadového hospodářství a místo toho upřednostnilo jen jeden cíl z nápojového sektoru. Novelou by se tak vytvořil nepoměr mezi jednotlivými komoditami (plast, sklo, papír, nápojový karton, kov).

Svaz požaduje, aby byla vypracována celková koncepce udržitelného odpadového hospodářství ve světle evropské legislativy a nastavených společných cílů EU v odpadovém hospodářství s akcentem na ekonomickou a ekologickou udržitelnost pro ČR, municipality, soukromý i veřejný sektor a občany.

Cirkulární ekonomika

Mezi důvody pro zavedení povinného zálohování nápojových obalů dle návrhu je podpora cirkulární ekonomiky, úspora primárních materiálů a snížení uhlíkové stopy. S tímto argumentem nemůže Svaz souhlasit. Prvotně je třeba zdůraznit, že dosud vysbíraný a následně vytříděný plast bude svážen dvěma paralelními systémy – jeden na zálohované obaly a druhý na ostatní

plasty ze žlutých kontejnerů. Navíc ze zálohového systému bude materiál svážen jen na dvě třídící linky v ČR. Dopady z tohoto pohledu nejsou zmíněny v důvodové zprávě MŽP a ani v RIA (Zpráva z hodnocení dopadů regulace).

V současnosti je již cirkularita zajištěna. Recyklátoři PET lahví dnes nemají problém se zpracováním do potravinové kvality. Např. firma PETKA Brno vyrábí kolem 40% a výrobci nápojů mají tak možnost nákupu recyklovaného PET přímo od recyklátorů. Ani povinné zálohování nezvýší procenta pro výrobu nových lahví. Opět bude použito pouze 30–40% do nových lahví a zbytek do textilního nebo automobilového průmyslu.

Finanční dopady a celková nákladnost navrhovaného systému

Důvodová zpráva MŽP a ani RIA se nevyoprádává s finančními dopady do území ve vztahu k vynaloženým investicím a v řadě případů i ve vztahu k jejich udržitelnosti. Zavedení zálohového systému podle závěrečné zprávy RIA počítá mj. s investičními náklady instalace nápojových automatů (bez započtení nákladů na lisovací techniku) a zavedením zálohovacího systému ve výši více než 5 mld. Kč, ročními provozními náklady minimálně ve výši 1,3 mld. Kč, náklady operátora zálohového systé-

mu ve výši 3,9 mld. Kč, náklady zaměstnavatelů až 1 mld. Kč a snížením příjmů obcí z recyklovaných materiálů. Dle zákonodárce dojde navrhovanou právní úpravou ke zvýšení administrativní zátěže u dotčených orgánů státní správy, kdy jsou celkové roční náklady na výkon nové agendy odhadovány částkou cca 1,3 mil. Kč, přičemž do doby pokrytí těchto nákladů z výnosů zavedeného zálohového systému mají být tyto náklady pokryty navýšením rozpočtu MŽP. V rámci dalších finančních dopadů na podnikatelské prostředí zmiňuje důvodová zpráva nutnost založení nové akciové společnosti – operátora, kdy náklady na založení operátora byly dle zprávy RIA v rámci studie z roku 2020 stanoveny na částku 2,926 mld. Kč.

Tyto náklady vyznívají až absurdně v poměru k efektu, který má tento systém přinést. Aktuálně se v České republice vysbírá cca 42,5 tisíc tun PET lahví, přičemž od zavedení zálohování se očekává navýšení tohoto množství o 5 tisíc tun tak, aby byl naplněn cíl sběru 90%. Zavedení zálohového systému má smysl jako motivační prvek v zemích, kde je nízká úroveň třídění odpadů. Česko má naopak již nyní vysokou efektivitu třídění, tudíž jsou náklady vynaložené na zavedení zálohového systému bezúčelné. Takto vysoká suma nákladů nutně zatíží všechny dotčené ekonomické subjekty, a to včetně prodejců, obcí,

konečných spotřebitelů a státu nevyjímaje. Předkladatel tvrdí, že náklady systému ponесou výrobci. Je zcela evidentní, že výrobci nebudou kvůli zálohovému systému snižovat své marže, zisk, ani své dividendy. Vysoké náklady tohoto zbytného systému se přenesou na zákazníka.

Cíle stanovené a připravované v právních předpisech EU

V podmínkách České republiky, která již dnes dosahuje 82 % třídění nápojových obalů, a tedy plní evropské cíle stanovené k roku 2025, není zavedení takto nákladného zálohového systému dostatečně opodstatněné. Veškerých cílů, pro které je zavedení zálohového systému navrhováno, lze dosáhnout i při zefektivnění stávajícího komunálního systému a zapojení dalších pobídek k třídění.

V tomto směru je klíčové rozhodnutí Rady ministrů ŽP v EU, ze dne 18. 12. 2023, které definovalo jako průběžný cíl pro rok 2026 míru sběru PET na 78 % (snížením z původních 90 %). Tuto míru Česká republika plní stávajícím systémem separace již minimálně od roku 2020 a dosahovaná míra sběru se stále zvyšuje. Neexistuje zde tedy objektivní důvod pro povinné zavedení zálohování.

Littering

Dle důvodové zprávy má dojít díky zálohovému systému ke snížení nákladů také v podobě úspory nákladů na úklid a odstraňování odhazovaných odpadů z jednorázových plastových výrobků (litteringu) z veřejných prostranství. Je dokázáno rozbory, že v přírodě se vyskytuje 1–2 % PET lahví, jedná se pouze o statistickou odchylku.

K proklamovanému cíli údajného snížení nákladů na úklid uvádíme, že ani tento cíl nebude přijetím navrhované právní úpravy realizován, neboť sama navrhovaná právní úprava převzetí deformovaných obalů a obalů s nečitelnou etiketou zakazuje.

Snížení nákladů na úklid pak nebude při zavedení zálohového systému realizováno taktéž z důvodu, že v důsledku faktických překážek splnění požadovaného účelu dojde pouze k přemístění tohoto odpadu do míst zpětného odběru, kde bude tento, v případě nepřevzetí obalu oprávněnou osobou, opět pohozen. PET činní minimum z litteringu a samotný littering bude i nadále prováděn. Náklady na úklid těchto odpadů tak nepochybně zůstanou zachovány.

Závěrem

Proti novele MŽP se sešlo skutečně velmi mnoho kritických připomínek, jak ze strany HK ČR, SMO ČR, SMS ČR, krajů, Asociace krajů, UZS ČR, KZPS, některých minis-

terstev, antimonopolního úřadu, ale i řady dalších orgánů a svazů. Tvrdá kritika se snesla jak na samotný záměr povinného zálohování PET lahví a plechovek, tak na důvodovou zprávu, včetně analýzy dopadů (RIA), ale také na jednotlivé paragrafy tohoto kontroverzního návrhu. Nepotvrdilo se tedy to, co k novele říkal pan ministr, tedy že povinné zálohování má velkou podporu mezi klíčovými partnery diskuze. Z připomínek silných připomínkových míst také plyne, že MŽP nemá podporu pro prosazení zpoplatnění letáků. Není podpora ani pro ministrem navrhované kompenzace pro obce. Navíc nápojaři požadují, aby obce dostávaly kompenzace pouze maximálně 5 let, pak chtějí všechny peníze pro operátora, tedy pro sebe. Tyto dva body jasně ukazují, že ministerstvem slibovaná kalkulačka a kompenzace pro obce jsou zcela nereálné.

*Ing. Olga Dočkalová
starostka obce Sudice
členka Předsednictva Svazu
a předsedkyně KŽP*

Nepropáste příležitost získat finanční příspěvek na zpracování optimalizační studie odpadového hospodářství vaší obce od společnosti EKO-KOM

Pokud se vaše obec rozhodla nechat si v roce 2024 zpracovat odbornou studii optimalizace odpadového hospodářství, může se zapojit do „Projektů podpory intenzifikace tříděného sběru“ společnosti EKO-KOM, v jehož rámci je možné na zpracování studie získat finanční příspěvek ve výši 30 % nákladů (maximálně 60 tisíc Kč).

Předmětem studie musí být primárně problematika tříděného odpadu (tříděných sběrů papíru, plastu, skla, kovů, nápojových kartonů a dřeva), zároveň však může posuzovat také další oblasti odpadového hospodářství (např. směsný komunální odpad, bioodpad, nebezpečný odpad apod.).

Tento projekt se týká pouze **obcí, jež se rozhodly pro zpracování optimalizační studie** subjekty z řad odborníků a odpadových poradenských firem. **Společnost EKO-KOM zde nefiguruje jako zpracovatel studie, ale jako partner obce, který jí může poskytnout jak finanční příspěvek na pokrytí vynaložených nákladů na studii (v souladu s Podmínkami), tak spolupráci na analytickém hodnocení tříděných sběrů.**

Pro společnost EKO-KOM je zpracování optimalizačních studií účinným nástrojem, jak pomoci obcím nastavit efektivní a funkční odpadový systém.

V Podmínkách projektu je stanoven požadovaný minimální obsah studie, který je následující:

1. technické zhodnocení sběrné sítě z hlediska zahuštění a rozmístění sběrné sítě s ohledem na zlepšení dostupnosti nádob nebo jiných prostředků na tříděný sběr;
2. zhodnocení jednotlivých komodit tříděných sběrů a efektivity využití sběrné sítě, výpočet potenciálů růstu vytríděných odpadů včetně zdůvodnění;
3. vyhodnocení základní evidence odpadů ve vztahu k evidenci odpadů do Systému EKO-KOM.

Zapojení do projektu

Obce mající zájem se do projektu přihlásit zašlou přes datové schránky společnosti EKO-KOM (ID – kbbdu2k) **od 1. 1. 2024 do 30. 4. 2024** vyplněný formulář *Nabídka na spolupráci při zajištění zpracování Optimalizační studie* (ke stažení na www.ekokom.cz v sekci Infoservis, v článku Projekt podpory intenzifikace tříděného sběru – Výzva k zapojení).

Přílohou tohoto formuláře musí být:

1. výpis z usnesení rady či zastupitelstva obce o tom, že tato obec souhlasí s uzavřením smlouvy o spolupráci o zpracování studie se společností EKO-KOM;
2. smlouva uzavřená se zpracovatelem studie obsahující cenu studie.

Výběr zpracovatele studie provádí samy obce. Smlouva se zpracovatelem studie musí být uzavřena nejdříve 1. 1. 2024 a nejpozději ke dni podání nabídky.

U každé nabídky bude kontrolována její formální správnost a soulad s minimálním obsahem a rozsahem Studie. Současně bude u každé nabídky kontrolována její včasnost. Nabídky splňující požadavky budou přijímány až do vyčerpání alokované částky pro tento projekt, která činí 800 000 Kč.

S obcemi, městy nebo sdružením obcí či MAS, jež splní podmínky, uzavře společnost EKO-KOM *Smlouvy o spolupráci a o zpracování studie*. Z nich vyplývají následující závazky:

- **Společnost EKO-KOM uhradí obci finanční příspěvek ve výši 30 % podílu** (nejvýše však částku 60 000 Kč) na prokazatelně vynaložených nákladech na zpracování Optimalizační studie v souladu s Podmínkami.
- **Obce zajistí zpracování Optimalizační studie v rozsahu stanoveném Podmínkami.**
- Obce poskytnou Studii pro potřeby Systému EKO-KOM.
- Společnost EKO-KOM poskytne obci srovnávací data pro benchmarking, která obec zahrne do dané studie. Zpracovatelům studií budou poskytnuty jednotné sady benchmarkových dat, konzultace a školení ke zpracování dat, jednotné metodiky pro hodnocení sběrné sítě atd.

Studie musí být realizována nejpozději **do 31. 10. 2024.**

Podmínky výzvy k podávání nabídek v rámci projektu podpory intenzifikace tříděného sběru v roce 2024 včetně

všech příloh a dalších informací naleznete na www.ekokom.cz, v sekci Infoservis, v článku Projekt podpory intenzifikace tříděného sběru – Výzva k zapojení.

Časté dotazy ze strany obcí

Je povinností obce zpracovat studii? Musíme se do projektu zapojit?

Ne. Obcím nevzniká žádná povinnost zpracovávat studii odpadového hospodářství. Je to tedy čistě na rozhodnutí zastupitelstva obce. Legislativní povinnosti obcí a jejich ekonomické dopady ale budí zájem o hledání účinných a optimálních řešení týkajících se komunálních odpadů. Tato řešení mohou být navržena a zhodnocena právě v optimalizační studii. Je nutno mít na paměti, že nejen zpracování studie, ale hlavně realizace navržených řešení vyžaduje vždy aktivní spolupráci se zástupci obcí.

Zpracuje společnost EKO-KOM obci kompletní studii odpadového hospodářství?

Ne. Společnost EKO-KOM vystupuje v projektu jako třetí strana, která poskytne obci příspěvek na úhradu ceny studie. Zpracovatelé poskytnou srovnávací data včetně možnosti konzultací při jejich zpracování. Obec si zpracovatele studie vybírá sama.

Je možné zaměřit „projekt intenzifikace“ pouze na optimalizaci biologicky rozložitelných odpadů?

Ne. Pokud se studie bude týkat pouze bioodpadů, tak se na ni projekt nevztahuje. Příspěvek od společnosti EKO-KOM se bude vztahovat pouze na studii, jež bude obsahovat minimální stanovené náležitosti týkající se tříděného sběru s obsahem obalové složky (tedy papír, plast, sklo, nápojový karton, kov a dřevo), které jsou podrobně popsány v Podmínkách projektu.

Ing. Eva Drimlová
Projektový manažer
EKO-KOM, a. s.

Rozvrhování směn dobrovolných hasičů na DPP/DPČ provizorně vyřešeno výkladem MPSV

MPSV a GR HZS vydaly společné stanovisko k aplikaci části třetí – dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, ve vztahu k členům jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. O co šlo?

Díky špatné transpozici evropské směrnice českým zákonodárcem dopadá, bez dalšího, na pracovní vztahy dobrovolných hasičů vykonávaných vůči obci na základě tzv. dohod povinnost zaměstnavatele předem rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu v písemném rozvrhu a seznámit s ním nebo s jeho změnou zaměstnanec nejpozději 3 dny před začátkem směny nebo období, na něž je pracovní doba rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení.

Takové rozvrhování na dny předem je u dobrovolných hasičů nemožné, neboť nikdo neví, kdy začne hořet. Tento absurdní požadavek uváděl (oprávněně) řadu obcí ve zmatek. MPSV a GR HZS tedy vydaly společné výkladové stanovisko, které říká, že zákon je třeba vykládat v tom smyslu, že umožňuje dohodnout se na kratší době seznámení.

Jinými slovy, že dohoda o jiné době seznámení může být sjednána i v kratším časovém rozsahu než zmíněné 3 dny (ne jenom delším). Je otázkou, nakolik je toto slučitelné se zásadou ochrany zaměstnance a souvisejícím zákazem smluvní odchylky v neprospěch zaměstnance dle zákoníku práce. Daleko horší by ovšem bylo dobrovolné hasiče zbavovat zaměstnanecké ochrany a podryvat fungování jejich jednotek. Představené řešení ve formě souhlasu s kratším rozvrhováním se tedy zdá být nejschůdnější variantou.

Stanovisko blíže uvádí následující: „Pokud tedy zaměstnavatel v takovýchto specifických případech potřebuje rozvrhnout pracovní dobu (směnu) operativně podle aktuálních a objektivních potřeb (zásah u požáru či jiná mimořádná událost), je možné, aby se se zaměstnancem ve vztahu ke konkrétní situaci dohodl na tom, že k seznámení s rozvrhem

pracovní doby dojde v kratší době, než stanoví § 74 odst. 2 zákoníku práce, případně obecná dohoda zaměstnance se zaměstnavatelem. Problémem výše uvedeného postupu může být ale to, že zaměstnavatel v těchto zvláštních případech mnohdy neví, jak dlouho bude zásah či mimořádná událost trvat, a není tudíž možné směnu, která by měla být časově vymezena „od – do“, rozvrhnout. V daném případě lze připustit (obdobně jako za situace, kdy je nutné, aby zaměstnanec dokončil určitý úkol po skončení směny a souhlasí s tím), že se zaměstnavatel se zaměstnancem mohou ad hoc dohodnout na tom, že se zaměstnanec zúčastní zásahu, resp. že bude konat práci mimo rozvrh pracovní doby (směn).“

MPSV si je vědomo, že stav není ideální a je třeba brzká legislativní změna.

Mgr. Tomáš Sobota
Legislativní a právní sekce

Účast příspěvkových organizací v energetickém společenství

Svaz se obrátil na Ministerstvo financí s dotazem, který se týká možnosti členství příspěvkových organizací obcí v energetickém společenství nebo ve společenství pro obnovitelné zdroje.

V souladu s přijetím novely zákona o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (469/2023 Sb.) města a obce začaly posuzovat možnosti vzniku právnických osob – energetického společenství nebo společenství pro obnovitelné zdroje, a to za účasti obce či jí zřízených příspěvkových organizací. V rámci právního rozboru se objevily nejasnosti ohledně postavení příspěvkových organizací.

Podle ustanovení § 20b odst. 2 písm. c) a § 20b odst. 3 písm. c) energetického zákona členy uvedených společenství mohou být příspěvkové organizace územních samosprávných celků. Zároveň však ustanovení § 37a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stanoví, že: „Příspěvková organizace nesmí a) zřizovat nebo zakládat právnické osoby,

b) mít majetkovou účast v právnické osobě zřízené nebo založené za účelem podnikání.“

S ohledem na uvedené jsme požádali Ministerstvo financí o názor na možnost členství obecních příspěvkových organizací

v energetickém společenství nebo společenství pro obnovitelné zdroje, případně na limity takového členství. Ze stanoviska vyplývá, že příspěvková organizace může být účastna v právnické osobě, která nebude založena za účelem podnikání, tedy i v energetickém společenství nebo ve společenství pro obnovitelné zdroje. V této souvislosti však MF upozorňuje na nutnost souhlasu jejího zřizovatele s takovou účastí, resp. na nutnost tuto skutečnost odpovídajícím způsobem promítnout do zřizovací listiny dané příspěvkové organizace.

Podrobnější vyjádření, rizika a argumentace jsou uvedeny ve stanovisku MF, které najdete také na našich webových stránkách v rubrice Činnost → Energetika.

Mgr. Ivona Mottlová
Legislativní a právní sekce

Výstavba strategicky významné infrastruktury – od 1. ledna 2024

Dne 29. prosince 2023 byl ve Sbírce zákonů publikován zákon č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Zákon má dělenou účinnost, převážná většina ustanovení na byla účinnosti k 1. lednu 2024, část ustanovení nabývá účinnosti dnem 1. července 2024 a část 1. ledna 2027.

Svaz měst a obcí nebyl v rámci legislativního procesu připomínkovým místem, neboť dle předkladatele, kterým bylo Ministerstvo dopravy, bylo cílem předkládaného návrhu zajistit na zákonné úrovni transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) o zjednodušení opatření na zlepšení realizace transevropské dopravní sítě (TEN-T). Zásadní změny, které novela přináší, byly do návrhu vloženy jako poslancecké návrhy bez toho, aby prošly standardním legislativním procesem. Proti tomuto postupu se Svaz opakovaně vymezil a upozornil na možné negativní důsledky, které může tento způsob schválení návrhu přinést. Tím, že návrhy neprošly standardním připomínkovým řízením, chybí analýzy dopadů i posouzení konformity z hlediska ústavně právního Legislativní radou vlády. V konečném důsledku to může vést v budoucnu k soudním sporům a nejistotě investorů zejména s ohledem na významné krácení práv dotčených subjektů. Níže uvádíme zásadní změny, které novela přináší do liniového zákona a dalších souvisejících zákonů. Vzhledem k rozsahu změn se zaměřujeme na ty, které mohou mít dopady na obce a města.

Změna liniového zákona

Jednou z novinek, kterou novela přináší, je změna názvu „liniového“ zákona. Původní název „zákon o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací“ se od 1. ledna 2024 změnil na „zákon o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury“. Změna názvu souvisí se zásadním rozšířením staveb, které nově spadají pod liniový zákon.

Dopravní infrastruktura se rozšiřuje o infrastrukturu pro vodní dopravu vymezenou v příloze č. 2 zákona (na úsecích vodních cest Pardubice – státní hranice se Spolkovou republikou Německo a Praha – Mělník na koridoru „Východ – východní Středomoří.“), o terminály železniční a silniční dopravy v rámci staveb vybrané transevropské dopravní infrastruktury. Stavby vybrané transevropské dopravní

infrastruktury jsou nově definovány v § 5d zákona. Právě tato změna byla obsažena v původním návrhu pro zajištění transpozice směrnice.

Energetická infrastruktura byla rozšířena o stavby pro energetickou bezpečnost (zákon nově definuje jako stavby v areálu jaderného zařízení a související), dobýjecí stanice, vodíkové čerpací stanice nebo čerpací stanice na zkapalněný metan a stavby související.

Nově je definována **těžební infrastruktura** spadající pod liniový zákon. Těžební infrastrukturou se rozumí stavby a zařízení, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání ložisek strategického významu podle horního zákona, jakož i stavby sloužící k jejich úpravě a zušlechťování prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, dále stavby určené k jejich přepravě a úložná místa pro těžební odpad.

Strategickou investiční stavbu zákon nově vymezuje jako stavbu pro výrobu a skladování umístěnou v zastavitelných nebo transformačních plochách o rozloze nejméně 45 ha vymezených k tomuto účelu v územním rozvojovém plánu nebo v zásadách územního rozvoje, která je uvedena v příloze č. 3 zákona, a stavby s touto stavbou související.

Nově je definována rovněž infrastruktura pro ukládání oxidu uhličitého. Úprava s ní související nabývá účinnosti až 1. ledna 2027.

Upravena byla ustanovení ohledně odkladného účinku žaloby. Návrh na přiznání odkladného účinku lze podat pouze současně s žalobou proti rozhodnutí vydanému v řízení podle liniového zákona. V případě staveb pro energetickou bezpečnost je možné podat žalobu ve lhůtě 1 měsíc.

Významná změna se týká úpravy tzv. blanketních odvolání. Odstranit nedostatky blanketního odvolání, tj. doplnit jej o údaj o tom, v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo, lze pouze do konce lhůty pro podání odvolání, přičemž k odstranění těchto nedostatků nebude správní orgán odvolatele vyzývat. Pokud nebudou tyto nedostatky odstraněny do konce lhůty pro podání odvolání, bude správní orgán přezkoumávat pouze soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy, tj. bude přezkoumávat pouze zákonnost rozhodnutí, nikoli však jeho věcnou správnost.

Proti povolení záměru stavby pro energetickou bezpečnost není přípustné odvolání.

Stavba pro energetickou bezpečnost je definována jako veřejně prospěšná stavba a novela pro ni stanoví odlišně některé procesní postupy a lhůty. Odvolání není přípustné ani proti rozhodnutí stavebního úřadu o povolení záměru strategické investiční stavby, povolení terénní úpravy s ní související nebo povolení s ní souvisejícího odstranění stavby.

Do zákona byl doplněn nový **institut dílčího územního rozvojového plánu**. O pořízení dílčího územního rozvojového plánu může v případě naléhavého veřejného zájmu rozhodnout vláda na návrh Ministerstva dopravy, a to do doby vydání územního rozvojového plánu závazného pro rozhodování v území. Dílčí územní rozvojový plán je možné pořídit pro vybraný záměr dopravní infrastruktury celostátního nebo mezinárodního významu nebo přesahující svým významem území jednoho kraje. V rozhodnutí o pořízení dílčího územního rozvojového plánu vláda rozhodne o jeho obsahu bez projednání a schválení zadání. Pořizovatelem dílčího územního rozvojového plánu je Ministerstvo dopravy. Ministerstvo dopravy oznámí místo a dobu konání společného jednání dotčeným orgánům, krajům a obcím v řešeném území jednotlivě a místo a dobu konání veřejného projednání veřejnou vyhláškou. V oznámení uvede, kde je možné do návrhu dílčího územního rozvojového plánu a do vyhodnocení vlivů nahlédnout. Společné jednání a veřejné projednání lze konat společně, pokud tak rozhodne vláda. Veřejné projednání musí v takovém případě splňovat také požadavky na společné jednání. Dílčí územní rozvojový plán je závazný pro rozhodování v území.

Speciální úprava vyvlastnění se vztahuje nově nejen na dopravní, vodní, energetickou infrastrukturu a infrastrukturu elektronických komunikací, ale i na těžební infrastrukturu a do budoucna i infrastrukturu pro ukládání oxidu uhličitého. V řízení o vyvlastnění se dle liniového zákona nepříhlíží k námítce vyvlastňovaného požadující změnu stavby, pokud by taková změna byla v rozporu s územním rozhodnutím, společným povolením nebo rozhodnutím o povolení záměru. Současně není přípustné odvolání směřující proti výroku o vyvlastnění práv k pozemku nebo ke stavbě, který se týká práva k pozemku nebo ke stavbě potřebného pro uskutečnění stavby energetické infrastruktury vymezené v územním rozvojovém plánu nebo v zásadách územního rozvoje a uvedené v příloze k zákonu.

Speciálně je upravena záloha na náhradu za vyvlastnění v případě podání žaloby proti rozhodnutí o vyvlastnění. Zjednodušující postupy při vyvlastnění se uplatní i u staveb distribuce v elektroenergetice pro napěťovou úroveň 110 kV a stavby distribuce v plynárenství pro tlakovou úroveň 4 až 40 bar.

Zcela novou kapitolou, která byla původním záměrem novely, je **úprava staveb vybrané transevropské dopravní infrastruktury**. V rámci transpozice směrnice EU novela stanoví Dopravní a energetický stavební úřad jako orgán vykonávající úkoly předpokládané směrnicí, vymezuje časové rámce pro ukončení správních řízení relevantních pro uskutečnění staveb vybrané transevropské dopravní infrastruktury, stanoví způsob zajištění informování určeného orgánu o těchto řízeních a zakotvení dohledu určeného orgánu nad dodržováním uvedeného časového rámce. Novela definuje vybranou transevropskou dopravní infrastrukturu a realizuje další nezbytná legislativní opatření zajišťující transpozici směrnice do vnitrostátního právního řádu.

Významné změny jsou v přílohách č. 1–2 liniového zákona, které blíže vymezují stavby strategicky významné infrastruktury. Nově byla doplněna příloha č. 3 v souvislosti se strategicky významnými investičními stavbami.

Změna zákona o územním plánování a stavebním řádu

S ohledem na probíhající procesy pořizování územně plánovacích dokumentací (dále jen „ÚPD“) a jejich změn podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování

a stavebním řádu, považovali zákonodárci za nezbytné přijmout některé dílčí úpravy ve vztahu k zahájeným pořizovacím procesům podle stávajícího stavebního zákona, které se inspirovaly novým stavebním zákonem.

Do stávajícího stavebního zákona číslo 183/2006 Sb. novela doplňuje ustanovení, která se týkají plánovacích smluv. Tato možnost se uplatní zejména tam, kde proces pořizování ÚPD je již v pokročilé fázi a bude i po účinnosti nového stavebního zákona dokončen podle stávajícího stavebního zákona. Umožňuje se tak v těchto procesech využít nástroj plánovacích smluv ve shodné podobě, jak jsou upraveny v novém stavebním zákoně.

Změna stavebního zákona

Novela přináší několik změn i do nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb. Cílem je napravit některé legislativní chyby, které nastaly v legislativním procesu při novelizaci nového stavebního zákona. Byl vypuštěn odstavec 5 v § 216, podle kterého by se neposuzoval soulad s územně plánovací dokumentací, územními opatřeními a cíli a úkoly územního plánování při dělení nebo scelování pozemků. Takovýto postup by byl popřením vůle samosprávy, která přijala územně plánovací dokumentaci s příslušnou regulací. Byla provedena změna v přechodných ustanoveních vztahujících se k úředníkům stavebních úřadů, aby bylo možné s využitím ustanovení § 334a nového stavebního zákona (tzv. přechodné období) zajistit plynulý přechod úředníků speciálních stavebních úřadů na obecní a krajské stavební úřady při zachování splnění jejich kvalifikace na základě přechodných ustanovení nového stavebního zákona.

Další úprava se týká přezkumu vydaných závazných stanovisek orgánů územního plánování podle § 96b zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, po nabytí účinnosti nového stavebního zákona. V řízeních o opravných prostředcích, jakož i při dalších postupech souvisejících s přezkumem správnosti a zákonnosti nebo změnou závazného stanoviska orgánu územního plánování podle § 96b zákona č. 183/2006 Sb. se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

Za účelem odstranění aplikačních a výkladových potíží bylo doplněno, že územní plán a regulační plán, resp. jejich grafické části, mohou být doplněny schémata. Projektantům bylo přiznáno právo na poskytování údajů z neveřejné části digitální technické mapy kraje v rozsahu nezbytném pro projektovou činnost.

Do přílohy č. 1 byly mezi drobné stavby zařazeny: stavby veřejné technické infrastruktury a přístřešky, vždy o jednom nadzemním podlaží do 40 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, nepodsklepené, jestliže neobsahují obytné nebo pobytové místnosti nebo hygienická zařízení, a které neslouží k ustájení nebo chovu zvířat a neslouží k výrobě nebo skladování hořlavých kapalin nebo hořlavých plynů, a jsou-li umístěny v zastavěném území mimo veřejná prostranství. Tato úprava má umožnit snazší umístování např. trafostanic a stožárů technické infrastruktury lokálního významu důležitých pro obsluhu zastavěného území, případně k němu přiléhajících zastavitelných ploch. Zároveň v zastavěném území umožní snazší umístování přístřešků či altánů, které nejsou veřejně přístupné, např. u nemocnic, domů pro seniory či u školských zařízení.

V příloze č. 3, která vymezuje vyhrazené stavby, došlo k úpravě vyhrazených staveb pro výrobu a skladování umístovaných v zastavitelných nebo transformačních plochách vymezených k tomuto účelu v územním rozvojovém plánu nebo v zásadách územního rozvoje. Byla snížena rozloha určující, že se jedná o vyhrazenou stavbu, z nejméně 100 ha na nejméně 45 ha.

Změna změnového zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona

Změnový zákon stanovil, že k dokončení vyvlastňovacích řízení týkajících se staveb

dopravní infrastruktury zahájených předem 1. ledna 2024 bude příslušný Dopravní a energetický stavební úřad.

Změna příslušnosti správního orgánu v případech zahájených a nedokončených správních řízení klade vysoké nároky na předávající úřad, přebírající úřad i samotné účastníky řízení a zpravidla rovněž předpokládá zdržení vedených řízení. Proto byla přijata změna přechodného ustanovení tak, aby vyvlastňovací řízení vedená předem 1. ledna 2024 krajskými úřady, resp. Magistrátem hlavního města Prahy, dokončil úřad, který je vedl. Tím se zajistí hladší průběh a dokončení zahájených řízení. Tato úprava je předvídatelnější i z hlediska účastníků řízení.

Změna zákona o posuzování vlivů na životní prostředí

Novela přináší omezení opakovaných prodloužení platnosti stanoviska EIA a úpravu doby jeho platnosti. Jako optimální doba platnosti byla vyhodnocena maximální doba 12 let, a to ve formátu 7 let jakožto základní doby platnosti stanoviska EIA a 5 let jakožto doby, o níž je možné platnost stanoviska EIA prodloužit. Sedmiletá základní doba platnosti stanoviska EIA je zároveň maximum možného z pohledu práva EU i požadavků Evropské komise na aktuálnost stanoviska EIA podle směrnice EIA.

V rámci přechodných ustanovení jsou zakotveny výjimky z tohoto režimu, a to pro účely povolovacích procesů pro záměr nového jaderného zdroje, dálnice, silnice I. třídy, celostátní dráhy, regionální dráhy nebo vzletové a přistávací dráhy letišť.

Druhé z navrhovaných přechodných ustanovení zakotvuje „ochrannou“ dobu, v jejímž průběhu nedojde k uplynutí platnosti těch stanovisek EIA (opět bez ohledu na dobu jejich vydání, resp. právní formu, v níž byla původně vydána), která před nabytím účinnosti tohoto zákona již byla prodloužena – pokud by tedy v takovýchto případech mělo jinak dojít k uplynutí jejich platnosti v období od 1. ledna 2024 a 1. ledna 2027, takové stanovisko EIA se považuje za platné do 31. prosince 2026.

Třetí z navrhovaných přechodných ustanovení stanovuje režim pro vyřizování ke dni 1. ledna 2024 dosud nevyřizovaných žádostí o prodloužení platnosti stanovisek EIA, jejichž platnost již v minulosti byla minimálně jednou prodloužena. Má-li jejich platnost uplynout nejpozději 31. března 2024, dokončí se jejich vyřizování podle dosavadního znění zákona, tzn. že jejich platnost bude možné ještě jednou prodloužit, a to o standardních 5 let.

Novela upravuje změnu parametrů a limitních hodnot pro záměry větrné elektrárny. Záměr o jedné až třech větrných elektrárnách nepodléhá zjišťovacímu řízení a je tak mimo působnost zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, pokud se nejedná o stanovené výjimky. Výjimky stanoví, v jakých konkrétních případech podléhá posuzování (tj. zjišťovacímu řízení) byť jediná větrná elektrárna. Jedná se o umístění VTE v lokalitách soustavy Natura 2000 nebo ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech, umístění VTE v místě, které je k nejbližšímu chráněnému venkovnímu prostoru staveb podle jiného právního předpisu blíže než 1 km od

stožáru větrné elektrárny, umístění VTE v místě, které je od jiné stávající nebo připravované větrné elektrárny blíže než 3 km od stožáru větrné elektrárny.

Změna energetického zákona

V části věnované energetickému zákonu novela reaguje na aktuální geopolitickou situaci a probíhající válečný konflikt na Ukrajině. Česká republika čelí potřebě zejména zvýšené ochrany své kritické infrastruktury v energetice (energeticky strategickými celky). Novela vymezuje pojem energeticky strategické celky a související definice. Energeticky strategické celky mají klíčovou roli pro fungování celé společnosti a jejího hospodářství. Nová ustanovení upravují postavení státu tak, aby stát měl zajištěnou dostatečnou míru možnosti kontrolovat a případně zakazovat realizaci transakcí, jejichž předmětem je nabytí vlivu nad těmito celky. Bude zajištěno, že nad energeticky strategickými celky nebudou moci vykonávat vliv takové subjekty, které by mohly svým jednáním nebo přístupem k informacím týkajícím se těchto celků ohrozit bezpečnost, vnitřní pořádek nebo dostupnost energií pro zákazníky v České republice. Nová úprava obsahuje pravomoci vlády, resp. ministerstva, takové transakce kontrolovat a případně do nich zasahovat.

Změna horního zákona

Do zákona se doplňuje, že vyhledávání, průzkum a dobývání výhradních ložisek jsou realizovány ve veřejném zájmu. Horní zákon nově obsahuje definici pojmu kritické nerosty. Zákon jimi rozumí radioaktivní nerosty, všechny druhy ropy a hořlavého zemního plynu (uhlovodíky), nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět kovy, vápenec, pokud je vhodný k chemicko-technologickému zpracování, nerosty, z nichž je možno průmyslově vyrábět prvky vzácných zemin a prvky s vlastnostmi polovodičů, a nevyhrazené nerosty stavebního kamene a štěrkopísku, nachází-li se tyto nevyhrazené nerosty na ložiskách, které se považují za výhradní. Nově je definováno ložisko strategického významu, jako ložiska kritických nerostů, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové nebo energetické bezpečnosti státu nebo pro uskutečnění staveb podle liniového zákona. Ložiska strategického významu stanoví nařízením vláda.

Nově je upraveno řízení o stanovení dobývacího prostoru pro dobývání kritického

nerostu a o stanovení dobývacího prostoru pro dobývání ložiska strategického významu. Podle zákona o vyvlastnění lze odejmout nebo omezit vlastnické právo nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění otvírky, přípravy a dobývání ložiska strategického významu, na němž byl stanoven dobývací prostor. Důležité je zmínit, že pro odnětí nebo omezení práva se použijí ustanovení zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury.

Změna zákona o vyvlastnění

Do zákona o vyvlastnění novela vkládá nové ustanovení, na základě kterého se stanoví příslušnost Dopravního a energetického stavebního úřadu k vyvlastňovacímu řízení pro účel vyvlastnění, pro jehož dosažení je třeba povolení vyhrazené stavby podle stavebního zákona, nebo který je stanoven horním zákonem.

Změna zákona o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě

Změna zákona o hornické činnosti úzce souvisí se změnou horního zákona. Do zákona se doplňují ustanovení, která upravují řízení o povolení hornické činnosti pro dobývání kritických nerostů a o povolení hornické činnosti pro dobývání ložiska strategického významu.

Změna zákona o ochraně přírody a krajiny

V souvislosti se změnou zákona o ochraně přírody a krajiny již České inspekci životního prostředí nebudou příslušet žádné kontrolní kompetence ve vztahu k fyzickým osobám nepodnikajícím. Tuto kompetenci budou mít nadále pouze obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a ostatní orgány ochrany přírody (dle lokality). Novelou došlo k odejmutí kompetence ČIŽP ke kontrole, vedení správních řízení a přestupkových řízení s fyzickými osobami nepodnikajícími, výjma kontrolní kompetence kontrol pod-

míněnosti podle zákona o zemědělství v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství upravujícím prováděcí pravidla pro podmíněnost, odlišeni a integrovaný administrativní a kontrolní systém. Úprava souvisí s potřebou úspor a odstraněním duplicit s ostatními příslušnými orgány státní správy (krajské úřady, správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny, obce s rozšířenou působností, újezdni úřady).

Dle předkladatele návrhu odejmutí kompetence znamená pro inspekci snížení dozorové i administrativní zátěže, neboť řada podnětů směřovala do oblasti sousedských sporů, tedy do konání fyzických osob nepodnikajících. Zrušením této agendy se inspekci uvolní kapacita, kterou bude možné využít především ke kontrolní činnosti v oblastech, které jsou pro činnost inspekce (jakožto kontrolního a sankčního orgánu) stěžejní, tedy ke kontrole jednání právnických a podnikajících fyzických osob.

Změna zákona o opatřeních k přechodu České republiky k nízkouhlíkové energetice

Úprava zákona o opatřeních k přechodu České republiky k nízkouhlíkové energetice cílí na přizpůsobení tohoto zákona novým pravidlům a možnostem pro přímou podporu obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů v EU.

Nová úprava definuje smlouvu o vyrovnávacím režimu, stanoví pravidla pro stanovení vyrovnávací ceny a vyrovnávací platby, upravuje financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice prostřednictvím smlouvy o vyrovnávacím režimu, nastavuje podmínky pro zajištění ochrany základních bezpečnostních zájmů České republiky v souvislosti s výstavbou a údržbou nízkouhlíkové výroby nebo její části.

Zákon o pozemních komunikacích

V zákoně o pozemních komunikacích došlo ke změně spočívající v tom, že se nevyžaduje souhlas vlastníka komunikace se zvláštním užíváním ani v případě, že se jedná o stavbu nebo zařízení přípojek technické infrastruktury nebo další stavby nebo zařízení technické infrastruktury, které jsou drobnou stavbou podle stavebního zákona.

Mgr. Ivona Mottlová
Legislativní a právní sekce

Směrnice o energetické náročnosti budov

Evropská komise vydala na přelomu roku další ze směrnic implementujících ambiciózní klimatickou politiku Unie. Tentokrát jde o čtvrtou novelu směrnice o energetické účinnosti budov. Hlavním cílem směrnice je minimalizace produkce skleníkových plynů a dosažení energetické soběstačnosti u budov. Směrnice významně ovlivní nároky na budovy ve vlastnictví veřejné správy a dotkne se tak i majetku měst a obcí. V tomto článku představíme ze směrnice to nejdůležitější.

Něco málo z historie

První směrnice evropského parlamentu a rady 2002/91/ES o energetické náročnosti budov (EPBD – Energy Performance Building Directive) byla vydána již v roce 2002. Směrnice tehdy upravovala pět základních oblastí a vytyčila tak směr, kterým se řešení energetické náročnosti budov bude ubírat:

- průkaz energetické náročnosti budov (PENB),
- kontroly kotlů a klimatizací,
- odborníci oprávněni zpracovávat PENB a provádět kontroly kotlů a klimatizací,
- výpočetní metodika,
- požadavky na energetickou náročnost budov.

Nicméně tou opravdu podstatnou se stalo až její následné přepracování z roku 2010. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov (EPBD II) se více zaměřila na řešení energetické náročnosti stávajících i nových budov a na ní navazující produkci emisí CO₂ na celoevropské úrovni (mezi léty 2002 a 2010 se EU rozrostla o 12 členů).

Směrnice EPBD II potvrdila již dříve projednávanou strategii 20-20-20, která udávala cíl Evropské unie do roku 2020 snížit o 20% emise skleníkových plynů, o 20% zvýšit energetickou účinnost a navýšit podíl obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie o 20%. Kromě toho směrnice:

- významně upravila a rozšířila společný rámec pro metodu výpočtu energie-

tické náročnosti budov včetně povinnosti nastavit národní minimální požadavky alespoň na tzv. nákladově optimální úrovni,

- zavedla energetický standard budovy s téměř nulovou spotřebou energie (označovaný zkratkou nZEB – nearly Zero Energy Building),
- zavedla povinnost zpracování energetické certifikace budov (v případě ČR řešeno průkazem energetické náročnosti budovy) postupně pro všechny budovy,
- zavedla nezávislé kontrolní systémy certifikátů energetické náročnosti a zpráv o inspekci otopných soustav a klimatizačních systémů úrovně jednotlivých členských zemí.

Zohledňující technický a technologický rozvoj zejména v oblastech automatizace a elektromobility došlo v roce 2018 k další novelizaci a vznikla tak v pořadí již třetí směrnice 2018/844 o energetické náročnosti budov (EPBD III). Směrnice vytyčila cíle pro roky 2030 a 2050 a zavedla legislativní podporu infrastruktury pro elektromobilitu (např. minimální počet nabíjecích stanic u budov), smart systémy a samoregulační zařízení a nepovinné hodnocení připravenosti budov pro chytrá řešení (tzv. ukazatel SRI). Směrnice zavedla nově pro členské státy povinnost zpracovat dlouhodobou strategii renovací budov. Ve směrnici EPBD III byla také poprvé zmíněna nutnost řešit problematiku zmírňování energetické chudoby.

Směrnice EPBD IV

V reakci na nové cíle a aktivity v oblasti snižování emisí skleníkových plynů, zvyšování energetické účinnosti a zvyšování využití obnovitelných zdrojů energie pro období 2020 až 2050, zejména v reakci na strategii Green deal for Europe, balíček Fit for 55 a strategii Renovační vlna, a s ohledem na nutnost zvýšení a urychlení dosahování úspor energie, byl v prosinci 2021 představen návrh nové směrnice o energetické náročnosti budov, již čtvrté ve svém pořadí (EPBD IV). Na začátku prosince 2023 byla ohlášena dohoda na některých požadavcích směrnice mezi Evropským parlamentem a Evropskou radou, přičemž směrnice byla koncem roku 2023 schválena. Mezi hlavní nová témata, kterými se přepracovaná směrnice zabývá, patří:

- nový energetický standard „budovy s nulovými emisemi“ (Zero Emission Building – ZEB),
- harmonizovaný rámec pro hodnocení potenciálu globálního oteplení (GWP),
- postupné ukončování používání fosilních paliv v budovách,
- minimální standardy energetické náročnosti budov (tzv. MEPS – Minimum Energy Performance Standards) a trajektorie pro postupnou renovaci,
- podpora solární energie v budovách,
- pasy pro renovaci budov a komplexní plán renovací budovy,
- požadavky na zajištění optimální kvality vnitřního prostředí budov,

30 AMPER[®] 2024

SMART & CONNECTED WORLD

19. – 21. 3. 2024 | VÝSTAVIŠTĚ BRNO

400 vystavovatelů veletrhu AMPER Vás zve k návštěvě 30. ročníku

Odkaz pro registraci

Staňte se součástí významné odborné události v oborech elektrotechniky, energetiky, automatizace, komunikace, osvětlení a zabezpečení.

Pro získání elektronické vstupenky využijte kód: **20981-30**

www.amper.cz

pořádá TERINVEST

- zvýšení požadavků na infrastrukturu pro udržitelnou mobilitu,
- zavedení přírodně blízkých řešení.

Primárním cílem směrnice je minimalizace produkce skleníkových plynů a dosažení energetické soběstačnosti u budov. Pro splnění těchto cílů směrnice zavádí **nový energetický standard tzv. budovy s nulovými emisemi**. Z hlediska spotřeby energie je tento standard jen o něco přísnější než současně platné minimální požadavky podle vyhlášky č. 264/2020 Sb. o energetické náročnosti budov (cílí na současné energetické třídy A až B), nicméně podstatným požadavkem je, že **celková roční spotřeba primární energie musí být ročně plně pokryta energií z obnovitelných zdrojů a budova s nulovými emisemi nezpůsobuje na místě uhlíkové emise z fosilních paliv. Od roku 2028** tak musí všechny nové obytné budovy i budovy s nebytovými prostory ve veřejném vlastnictví na daném místě vykazovat nulové emise z fosilních paliv, od roku 2030 i všechny ostatní nové budovy (s možností zvláštních výjimek).

Zároveň by členské státy **od roku 2028** pro nové budovy s užitkovou plochou nad 1000 m² a od roku **2030** pro všechny nové budovy měly zajistit **výpočet potenciálu globálního oteplování během životního cyklu (GWP – Global Warming Potential)** a jeho zveřejnění prostřednictvím certifikátu energetické náročnosti budovy (v ČR v rámci PENB). Výpočet GWP se nejspíše také bude týkat větších renovací budov (bez určení termínu provedení). GWP lze zjednodušeně chápat jako vypočítanou uhlíkovou stopu budovy za dobu její výstavby, provozu a ukončení životnosti a bude zohledňovat nejen tedy emise vzniklé během provozu budovy (zejména z využití energie), ale také emise vzniklé při výrobě materiálů použitých na výstavbu a údržbu budovy. Významně tak vzroste tlak na využívání materiálů s nízkou zabudovanou energií a více se začnou prosazovat přírodní materiály, jako je dřevo, nebo materiály recyklované. Zároveň, **do roku 2035 (výjimečně 2040) by mělo dojít k ukončení používání fosilních paliv v budovách.**

Nově jsou zavedeny minimální normy energetické náročnosti (tzv. MEPS), jejichž

Odkazy na zdroje informací a další podrobnosti k tématu je možné zobrazit po načtení QR kódu

cílem je zlepšit hospodárnost využití energie u energeticky nejnáročnějších budov. Minimální normy energetické náročnosti budou stanoveny tak, že všechny **nebytové budovy budou muset do určité doby splňovat určité prahové hodnoty** (tedy dané % budov nepřekročí stanovenou maximální prahovou hodnotu energetické náročnosti), které se stanoví

na základě stavu fondu budov k 1. lednu 2020 a mohou být navázány na energetické třídy. Všechny **nebytové budovy budou mít práh 16 % od roku 2030 a 26 % od roku 2033. U obytných budov bude povinnost snížit od roku 2020 průměrnou spotřebu primární energie (o 16 % do roku 2030, o 20–22 % do roku 2035).** Zároveň alespoň 55 % snížení průměrné spotřeby primární energie musí být dosaženo prostřednictvím renovace obytných budov s nejhrošími výsledky. Tento systém založený na procentním vyjádření fondu budov umožňuje státům větší flexibilitu při nastavování podmínek MEPS a lépe cílí právě na budovy s horší energetickou náročností. V případě obou kategorií budov bude možné stanovit výjimky z plnění minimálních norem energetické náročnosti.

Z hlediska využití solární energie v budovách směrnice vyžaduje, aby byly všechny nové budovy navrženy a optimalizovány s ohledem na budoucí instalaci solárních technologií. Zároveň pro instalaci zařízení na solární energii se má využívat povolovacích procesů podle revidované směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů energie (RED III). Pokud je to technicky vhodné a ekonomicky a funkčně proveditelné, zajistí členské státy **umístění zařízení na výrobu solární energie na budovách do konce roku 2031.** Zařízení se bude umísťovat postupně podle daných kritérií – pro nové veřejné a nerezidenční budovy nad 250 m² užitkové plochy do konce roku 2026, pro stávající veřejné budovy postupně s klesající velikostí užitkové plochy (nad 2000 m² do konce roku 2027, nad 750 m² do konce roku 2028 a nad 250 m² do konce roku 2030). Pro nerezidenční budovy nad 500 m² podstupující větší renovaci do konce roku 2027 a pro nové rezidenční budovy a zastřešená parkoviště do konce roku 2029. Směrnice zá-

roveň vyzývá k větší podpoře skladování energie z obnovitelných zdrojů.

Směrnice volitelně (v případě rozhodnutí členského státu povinně) **zavádí pasy pro renovaci budov**, které by měly do roku 2050 usnadnit přechod stávajícího fondu budov na budovy s nulovými emisemi. Pasy pro renovaci budov budou součástí digitálního deníku budovy a budou obsahovat komplexní plán, jak dosáhnout budovy s nulovými emisemi (*pozn. autora: podle popisu ve směrnici podrobnost renovačního pasu bude odpovídat zhruba podrobnosti energetického auditu*).

Předchozí směrnice o energetické náročnosti budovy se zaměřovaly na využívání efektivních technických systémů budov a zavedení samoregulačních zařízení. Nová směrnice v tomto duchu pokračuje a stanovuje další požadavky, zejména na **zavedení systémů monitorování a automatického řízení technických systémů** a spotřeby energie budovy a automatických systémů osvětlení. Tyto systémy by měly být zavedeny pro jiné než obytné budovy se systémy vytápění, chlazení nebo větrání o jmenovitém výkonu větším než 290 kW do konce roku 2024, respektive do konce roku 2029 v případě jmenovitého výkonu nad 70 kW. Pro nové obytné budovy a větší renovace obytných budov (s možnou výjimkou rodinných domů), a pokud to bude technicky, ekonomicky a funkčně proveditelné, budou systémy monitorování a řízení platné od data transpozice směrnice.

Směrnice se dále věnuje **infrastruktuře pro udržitelnou mobilitu a zvyšuje a rozvíjí požadavky** stanovené v předchozí směrnici EPBD III (více dobíjecích stanic podle počtu parkovacích míst, dostatečné dimenzování kabeláže, odstranění překážek bránících „právu na připojení“). Kromě toho jsou nově požadována i parkovací místa pro jízdní kola.

V předchozí směrnici EPBD III byl zaveden nepovinný **systém hodnocení připravenosti budov** pro chytrá řešení. Nově by po prvotní testovací fázi tento **systém měl být od půlky roku 2027 povinný** pro obytné a jiné než obytné budovy se systémem vytápění, chlazení a větrání o jmenovitém výkonu nad 290 kW.

Směrnice se dále dotýká dalších relevantních témat. Stanovuje členským státům **informační povinnost** zajistit, aby „vlastníci, nájemci a správci budov měli přímý přístup

k údajům svých systémů budov, včetně technických údajů systémů budov“. Dále stanovuje **požadavky na finanční pobídky** s cílem více podpořit energetickou účinnost a renovace stávajících budov se zaměřením na zranitelné domácnosti a osoby žijící v sociálním bydlení nebo zákaz poskytování finančních pobídek na instalaci samostatných kotlů na fosilní paliva od roku 2025. Směrnice také **zavádí jednotná kontaktní místa pro energetickou účinnost v budovách** (v ČR již takto fungují střediska EKIS), přičemž poskytování poradenství má být nezávislé a bezplatné.

Směrnice **rozšiřuje požadavky na certifikát energetické náročnosti** (proběhne úprava podle společného vzoru EU) a **upravuje hodnocení energetických tříd budov**, kdy třída G by měla odpovídat 15 % energeticky nejnáročnějších budov ve vnitrostátním fondu budov v době zavedení stupnice a třída A budově s nulovými emisemi (termín zavedení do začátku roku 2030). Směrnice dále zavádí povinnost zřídit **vnitrostátní databázi energetické náročnosti budov a digitální deníky budovy** a množství dalších menších změn.

Specifika pro města a obce

Výše uvedené součásti směrnice o energetické náročnosti budov budou obecně platné pro všechny budovy. Vlastní-li nebo spravuje-li **město či obec** nějaké bu-

dovy, **bude muset v předepsaných termínech uvedené požadavky splnit**. Kromě toho ale směrnice obsahuje také body, které jsou specifické pouze pro města a obce.

V rámci tvorby a realizace vnitrostátního plánu renovace může stát po městech a obcích vyžadovat patřičnou **součinnost při poskytnutí a sběru dat** (fond budov, identifikace podílu zranitelných domácností), která má spočívat v účasti na veřejné konzultaci plánu, a následně při realizaci samotného plánu.

Směrnice v rámci elektromobility stanovuje určitý počet nabíjecích stanic a míst pro kola podle počtu parkovacích míst a uživatelských kapacit budov. Podle směrnice ale členské státy mohou „*na základě posouzení místních orgánů a s přihlédnutím k místním charakteristikám, včetně demografických, zeměpisných a klimatických podmínek,*“ požadavky na počet míst pro kola upravit.

Z hlediska sdílení informací o systémech budovy směrnice zavádí povinnost, aby místní orgány měly „*přístup k údajům o energetické náročnosti budov na svém území, které jsou nezbytné pro usnadnění vypracování plánů vytápění a chlazení, a aby zahrnovaly provozní geografické informační systémy a související databáze...*“ a byly jim zajištěny nezbytné zdroje pro správu údajů a informací.

V případech zavádění jednotných kontaktních míst pro energetickou účinnost v bu-

dovách bude vyžadována spolupráce na úrovni regionálních a místních orgánů.

Slovo na závěr

Nová směrnice o energetické náročnosti budov přináší celou řadu změn namířených zejména na minimalizaci produkce skleníkových plynů a dosažení energetické soběstačnosti u budov. Zaměřuje se na rozšiřování využití obnovitelných zdrojů energie, na chytrější řízení budov, rozvoj elektromobility, ale i na podrobnější sběr a zpracování informací. Popsané změny jsou velkou výzvou jak pro samotnou ekonomiku členských zemí EU, tak i pro zajištění dostatečné součinnosti na všech úrovních veřejné správy včetně koordinace mezi veřejnou správou a soukromými subjekty. Zajištění dostatečného množství odborníků, kteří budou požadavky nové směrnice realizovat a prosazovat, bude samo o sobě náročným úkolem. Cíle směrnice lze hodnotit jako velmi ambiciózní a pro jejich splnění bude nutná spolupráce všech zúčastněných stran včetně měst a obcí. Na místní úrovni bude proto v neposlední řadě, kromě samotných investic do budov, třeba zajistit také dostatečné personální kapacity a jejich kvalitní školení.

Jakub Kvasnica
konzultant

SEVEN, The Energy Efficiency Center, z. ú.

Karta investičních příležitostí: Maloobchod v obcích

V roce 2021 v rámci prvního ročníku Inspiračního fóra SMO ČR vznikly první čtyři karty investičních příležitostí k tématům Veřejné osvětlení, Vzdělávací infrastruktura v obci, Veřejná prostranství a Brownfields. Karty přináší komplexně a zároveň přehledně informace k danému tématu – první část je věnovaná úvodu do problematiky, trendům, bariérám a aktuálnímu vývoji včetně zdrojů informací a inspirace. Další část karty je zaměřena na aktuální přehled dotačních programů, z nichž je možné čerpat prostředky na danou tematickou oblast. Druhý ročník Inspiračního fóra přinesl další dvě karty: Památka v obci, Voda v obci. Nyní přinášíme sedmou kartu investičních příležitostí, tentokrát zaměřenou na téma Maloobchod v obcích. V textu níže najdete informace k aktuální situaci týkající se maloobchodu ve venkovských obcích, kde za pozornost stojí zejména současný trend rozvoje různých forem automatizovaných prodejen.

Problematika upadajícího maloobchodu a potřeba inovací

Obce v Česku čelí výzvám spojeným se zajištěním základních služeb vlivem rozrobené sídelní struktury, ale i v důsledku globálních trendů (integrace venkova do globální ekonomiky, stárnutí populace, urbanizace apod.). Kromě zřizování škol, zdravotnických zařízení či poštovních po-

boček je problematické i zajištění dostupnosti maloobchodních prodejen. Ty stávající upadají vlivem konkurence v podobě integrovaných obchodních firem provozujících maloobchodní prodejny jako hypermarkety, supermarkety či diskonty. Spolu s nárůstem dojížděky za prací z venkova do měst je pak pochopitelné, že malé prodejny s menší nabídkou produktů a omezenými možnostmi nabízet zákaz-

níkům slevové akce ztrácejí své zákazníky, kteří si postupně zvykli zařizovat své nákupy při dojíždění.

S měnící se strukturou zákazníků je zásadním předpokladem úspěšného maloobchodního modelu flexibilita a efektivita, což umožňuje digitalizace. V posledních letech se můžeme setkat s označením Maloobchod 4.0., kdy se v prodeji potravin

uplatňují nové trendy. Typické jsou více-kanálové modely, kdy úspěšné společnosti zpravidla sází na kombinaci maloobchodu ve fyzické podobě s online prodejem. Digitalizace neproniká jen do prodeje, ale je také nedílnou součástí samotného provozu prodejen. Příkladem je elektronická evidence zásob, kdy je zboží digitálně evidováno a jeho objednávka probíhá automaticky ve snaze zamezit jednak nedostatku, ale i nadměrnému zásobování. Rovněž je možné velmi efektivně zajistit zabezpečení prodejen před krádežemi a umožnit zákazníkům samoobslužný způsob nákupu. V praxi se tak digitalizace a nové technologie uplatňují v různé míře, a tím se liší i jejich náročnost na vstupní investice.

Trendy v maloobchodu

Jak vyplývá z výše uvedeného textu, pro maloobchod je zásadní flexibilita a při-

způsobení se zákazníkům. Prodejnny nabízející otevírací dobu o víkendy či do pozdních večerních hodin jsou však dostupné spíše na okrajích měst. Zákazníci jsou tak závislí na veřejné nebo individuální automobilové dopravě. V reakci na tuto skutečnost se rozvíjejí automatizované prodejny (viz odstavec níže), které mohou být lokalizovány do vzdálenosti dostupné pěšky. Rovněž se mohou stát alternativou rozvozům, protože jsou výhodné i pro menší nákupy a jsou časově více flexibilní. Následující odstavce představují příklady inovativních prodejen, vycházející z analýzy médií a odborných článků.

Automatizované prodejny

Nebo také bezobslužné prodejny, se liší mírou náročnosti na technologii a vstupní investice. Nejsofistikovanější formou je tzv. Grab&Go, kdy je proces nákupu automatizovaný do té míry, že zákazník nemusí použít ani samoobslužnou pokladnu. Méně sofistikovaný systém automatizovaných prodejen již několik let funguje ve Skandinávii. Základním technickým předpokladem nákupu je bankovní identita, kterou poskytuje většina velkých bank. Zákazníkům, kteří však neovládají nástroj bankovní identity, umožňují některé prodejny vstup pomocí zákaznické karty, čipu, nebo QR kódu. V případě zákaznického účtu je možné nakoupit předem online, nebo objednat na místě u terminálu. Automat vyhledá zboží a zákazník si jej odebere z pásu. Pečivo, ovoce i zelenina jsou nabízeny samoobslužně, aby si zákazník mohl vybrat. Placení je možné bezhotovostně platební či zákaznickou kartou (ta může být i „klíčem“ pro vstup do prodejny), nebo hotově. Zákaznický účet umožňuje sledovat stav objed-

návky. Prodejny mohou být zabezpečeny klasickým kamerovým systémem, případně i systémem rozeznávajícím obličej. V Německu a Rakousku fungují některé prodejny s účelem nabízet produkty místních výrobců. Společně na důvěru vůči zákazníkům, což snižuje nároky na nákladné bezpečnostní technologie. Zboží může být vybaveno čipem, což umožňuje automatizovaný přehled o stavu objednávek, kdy v případě potřeby systém objedná chybějící zboží. V Česku je možné nakupovat v automatizovaných prodejnách společnosti COOP mimo otevírací dobu za pomocí platební karty, bankovní identity a speciální aplikace.

Automaty

Tyto automaty fungují jako jiné, ale jsou přizpůsobeny určitému typu produktů tak, aby byly zajištěny hygienické normy. V současnosti jsou v Česku používány např. mlékomaty nebo automaty na zeleninu. Automaty je vhodné umísťovat jak samostatně ve veřejném prostoru, tak i do prostoru prodejen. Tam mohou sloužit jako doplňková služba mimo otevírací dobu (např. ve vstupním prostoru).

Výdejní boxy

Jedná se o umístění určitého počtu boxů ve veřejném prostranství, které jsou provozovány přímo konkrétním prodejcem, nebo dopravní společností, která spolupracuje s e-shopy. Zákazníci si pak objednávají přes internet a zboží vyzvedávají pomocí kódů, které obdrží v aplikaci či v e-mailu/SMS od prodejce/dopravce.

Mobilní/pojízdné prodejny

Jedná se o pojezdny formy prodejen, jejichž fungování je na různé technologické úrovni.

DEN malých OBCÍ

19. 3. 2024 Praha

O2 Universum, Českomoravská 2345/17a

26. 3. 2024 Olomouc

Výstaviště FLORA Olomouc, Wolkerova 17

Konference Den malých obcí je pro starosty a starostky skvělou příležitostí, jak získat aktuální informace zaměřené na efektivní správu obcí – financování, dotační politika, komunitní energetika, právní poradna atd.

Konferenci doplňuje rozsáhlá výstava firem nabízejících produkty a služby obecním úřadům.

www.denmalychobci.cz/registrace

Virtuální/digitální tržiště

Známé též jako online tržiště, je centrální online platforma, která spojuje více prodejců a kupujících a poskytuje podporu pro snadnější nákup. Základní funkce jsou seznamy produktů a výrobců, ale nad to může zprostředkovávat zpracování plateb, komunikaci klienta s prodejcem a logistiku.

Lesní bar jako minimalistické řešení

Technologicky zcela nenáročným řešením, které je populární spíše v přírodních a turisticky oblíbených lokalitách, jsou tzv. lesní bary, což jsou samoobslužné prodejny poskytující základní občerstvení. Někde si lidé mohou sami připravit teplé nápoje. Novinkou je samoobslužný výčep vybavený čtečkou občanských průkazů, která zajišťuje kontrolu nad tím, že si pivo koupí zletilý zákazník. V barech je možné platit hotově do kasičky nebo prostřednictvím QR kódu.

**Dopady inovativního maloobchodu a doporučení pro samosprávu
Bariéry a příležitosti**

Pro úspěšnou implementaci je potřeba zohlednit bariéry, na které poukazují dosavadní zkušenosti z praxe. V první řadě se jedná o postoj zákazníků. Digitální technologie mohou být stále ještě odmítány ze strany spotřebitelů, kteří mají nedůvěru např. vůči zabezpečení osobních údajů, nebo nejsou dostatečně technologicky gramotní, případně nemají přístup k internetu. Další výzvou pro úspěšnou implementaci je efektivní legislativa (např.

za jakých podmínek lze prodávat v samoobslužných prodejnách alkohol a tabákové výrobky). Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti je pro zajištění chodu prodejen zásadní kvalitní silniční napojení a vysokorychlostní internet (pro funkční software). Ideální je přístup k obnovitelným zdrojům energie. Co se týká nákladů, je nutné počítat se vstupními náklady spojenými s technickým vybavením, jejichž výše se výrazně liší v souvislosti s náročností technologie. Pokud je koncept prodejny více založen na důvěře vůči zákazníkům, není potřeba investovat do bezpečnostních technologií. Další položkou je pak software, do něhož je nutné investovat průběžně, aby byl aktualizován.

V neposlední řadě je potřeba zamezit tomu, aby technologicky sofistikované způsoby prodeje přispěly ke ztrátě sociálního kontaktu v rámci komunit. Zároveň je dobré zamyslet se nad možnostmi, jak mohou nové podoby maloobchodu podpořit lokální ekonomiku. Bezobslužné formy prodeje samy o sobě nepodporují zaměstnanost v místě prodeje, protože digitalizace maloobchodu snižuje potřebu obsluhy v obchodech. Na druhou stranu zvyšuje náročnost na služby poskytované zákazníkům a management. Je tedy pravděpodobné, že budou vznikat nové pracovní pozice, ale budou určené pro kvalifikovanou pracovní sílu, která může pro danou maloobchodní společnost pracovat odkudkoliv.

Z těchto výzev však plyne potenciál, kdy inovace v maloobchodu mohou být zdrojem udržitelné praxe. V první řadě, z hlediska spotřebitelů je potřeba zajistit atrak-

tivitu, což lze vyřešit kombinací různých způsobů prodeje – například možnost fyzického nákupu i online prodeje, kombinace otevírací doby s obsluhou a automatizovaného samoobslužného prodeje, nebo doplnění prodejny o prodejní automaty dostupné po otevírací době. Touto kombinací si mohou lidé na nové způsoby postupně zvykat. Zákazníky může rovněž přilákat nabídka lokálních a regionálních produktů, což podpoří zkracování dodavatelských řetězců.

Při zavádění nových forem prodeje je důležitá spolupráce s místní komunitou. Nově vytvořené prodejny mají potenciál sloužit jako místo setkávání a zvýšit tak svou atraktivitu i sociální benefity. Proto dává smysl zajišťovat alespoň pro část otevírací doby v prodejnách přítomnost personálu (tj. hybridní forma propojující digitální a klasickou formu prodeje), případně propojit toto místo s provozem kavárny (personál může obsluhovat kavárnu a zajistit potřebné úkony v prodejně), knihovny, či jinak atraktivního místa, které by bylo k dispozici veřejnosti. Zajištění dalších služeb nad rámec prodejny, které by přilákaly na dané místo více zákazníků a umožnily by sociální interakci, může být rovněž výsledkem spolupráce s místními obyvateli, kteří by měli dostat příležitost vyjádřit se k budoucí podobě prodejny. Kromě toho, obce mají příležitost pro implementaci digitálních prodejen využít opuštěné prostory, které mají ve vlastnictví, a oživit tak například svá centra.

Doporučení pro samosprávu

V návaznosti na předchozí text se nabízejí následující doporučení pro místní samosprávu, jak mohou aktivně podpořit vznik ekonomicky životaschopných maloobchodních prodejen. Ty za předpokladu komplexního přístupu a zapojení místních komunit mají potenciál výrazně podpořit udržitelnost, a to z hlediska ekonomického, sociálního i environmentálního.

- **Vhodný výběr lokality:** V záměru zřízení maloobchodní prodejny je zásadní vybírat vhodná místa pro takové projekty, a to například z hlediska počtu a struktury potenciálních zákazníků (např. s ohledem na jejich věk a mobilitu). Dále je potřeba zvážit konkurenci a pečlivě vyhodnotit, zda projekt digitální prodejny v daném místě může být rentabilní. V Německu se například osvědčuje zavést digitální prodejny s otevírací dobou 24/7 tam, kde

donedávna prodejny byly, protože jsou zde zákazníci zvyklí nakupovat. Rovněž se osvědčuje umísťovat prodejny tam, kde jsou jiné služby (škola, lékař, komunitní centrum...), protože zde mohou zákazníci nakoupit při příležitosti návštěvy těchto míst.

Doporučit lze studie proveditelnosti (které může podporovat EU), jako např. v projektu Digi-Shop-Harz, kde bylo zkoumáno, s jakými technologiemi, finančními prostředky a za jakých podmínek je možné zavést digitální prodejnu tak, aby byla dlouhodobě životaschopná. Podle této studie je žádoucí, aby nejbližší prodejci potravin byli dále než 5 km od zamýšlené prodejny a potenciálních zákazníků musí být minimálně 500. Podle modelového výpočtu Zemědělské komory Severního Porýní-Vestfálska musí v obci s 1 500 obyvateli 100% domácností realizovat minimálně 20% jejich nákupů v místní prodejně, aby byla životaschopná. V Česku se podle Romana Mazáka, předsedy Družstva CBA CZ, vyplatí provozovat prodejny v obcích s počtem obyvatel nad 1000. Ztrátovost prodejen v menších vesnicích potvrzuje i Asociace českého tradičního obchodu.

- **Participace:** Obce mohou iniciovat vznik kolaborativních platforem, kde budou spolupracovat místní podniky, poskytovatelé technologií a zastupitelé, aby sdíleli poznatky a zajistili na-

plnění potřeb místní komunity. Tato platforma by rovněž měla umožnit výměnu nápadů, příkladů dobré praxe a komunikaci s veřejností.

- **Infrastruktura a prostory:** Obce mohou podpořit vznik kvalitní infrastruktury, zejména s ohledem na internetové připojení a využití obnovitelných zdrojů energie. Kromě toho mohou poskytovat prostory bez využití.
- **Data:** Dalším způsobem, jak mohou obce pomoci maloobchodu, je implementace tzv. data-driven policy making, tedy tvorba politiky s využitím aktuálních dat z různých zdrojů. Obce mohou zakoupit data např. od telefonních společností a získat tak přehled, kdo jejich centra navštěvuje, a pomoci tak maloobchodům přizpůsobit otevírací dobu nebo nabídku. Toto je však v současnosti možné spíše pro větší obce, protože náklady na získání dat a jejich kvalitní analýzu jsou vysoké.
- **Čerpání podpory:** Ve spolupráci např. s MAS mohou obce zjišťovat možnosti finanční podpory se zaměřením na krátké dodavatelské řetězce a předávat je co nejsrozumitelněji veřejnosti

Informace o Karta investičních příležitostí Maloobchod je možné zobrazit po načtení QR kódu

a podnikatelům. Příslibem posílení lokálních produktů na trhu je snaha zemědělského výboru snížit ve spolupráci s příslušnými ministerstvy administrativní zátěž v oboru produkce a prodeje potravin. Stejně tak výbor předložil návrhy na budování a modernizaci lokálních skladovacích a zpracovatelských kapacit a další opatření pro podporu lokálních

a regionálních producentů a zpracovatelů potravin za využití prostředků ze Společné zemědělské politiky určených pro tzv. společnou organizaci trhu na podporu spolupráce zemědělců při zpracování a prodej potravin. Další podpora by měla plynout z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu. Tato opatření by měla doplnit stávající dotační titul „Regionální potravina“, který sám o sobě neumožňuje posílit stávající nedostatečnou kapacitu podniků zpracovávat zemědělskou produkci. Kromě toho, samotné zařízení digitálních prodejen podporuje prostřednictvím dotací Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Mgr. Zdeňka Smutná
Katedra geografie
Přírodovědecká fakulta
Univerzity J. E. Purkyně

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Projekt je realizován za přispění prostředků
státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva
pro místní rozvoj

Volně prodejné léčebné konopí v České republice: utopie, nebo reálná možnost?

Think Tank racionální politiky závislosti a KOPAC – Pacientské sdružení pro léčbu konopím uspořádaly 29. ledna v Poslanecké sněmovně seminář k problematice užívání konopí pro léčebné použití. Na semináři byli přítomni i zástupci Poslanecké sněmovny a Senátu. Léčebné konopí je v České republice indikováno jako podpůrná léčba ke zmírnění příznaků provázejících závažná onemocnění, která jsou taxativně vymezena. V praxi je indikována vysoká administrativní zátěž, která je spojená s předepisováním léčebného konopí

a povinností hlásit pacienty ke Státnímu úřadu pro kontrolu léčiv (SÚKL). V rámci semináře byla představena zahraniční praxe. Prezentační odborníci se shodli, že je potřeba odstranit administrativní bariéry pro užívání konopí pro léčebné použití. Pacienti by za stanovených podmínek měli mít zjednodušený přístup k méně rizikovým lékům na bázi konopí s předem definovaným a standardním obsahem kanabinoidů. Na semináři bylo současně konstatováno, že na odstraňování administrativních bariér pro užívání kono-

pí pro léčebné účely panuje v rámci koalice shoda. Stejně tak se připravuje návrh pro dekriminizaci a depenalizaci samopěstování konopí. Připraven je i návrh na regulovaný prodej konopí k „rekreačnímu“ užívání. Cílem všech těchto kroků je zpřístupnění léčebného konopí pacientům, regulace možností pěstování a prodeje konopí k „rekreačním“ účelům, nastavení standardizovaného obsahu THC, které by mělo vést k zabránění negativním účinkům při užívání konopí z „černého“ trhu.

Dostupné družstevní bydlení v Karlových Varech – základní model projektu

Vítejte u druhého dílu seriálu o projektu dostupného družstevního bydlení v Karlových Varech. První díl seriálu, který jsme zveřejnili v INS č. 1/2024, byl věnován především cílům projektu a základním parametrům zamýšlené stavby. V tomto díle se podrobněji podíváme na model projektu a jeho jednotlivé kroky.

Úvodem si zopakujeme, jakého cíle chce statutární město Karlovy Vary (SMKV) projektem dostupného družstevního bydlení (DDB) dosáhnout. Cílem projektu je výstavba cenově dostupného družstevního bydlení určeného zejména pro příslušníky střední příjmové skupiny, která má problém dosáhnout na vlastnické bydlení, a dále zajištění podnájemního bydlení pro obcí podporované skupiny obyvatel (například příslušníky profesí stěžejních pro zajištění chodu a rozvoje obce, sociálně slabší rodiny apod.). Tohoto cíle chce SMKV dosáhnout s pomocí soukromého partnera, který bude mít odpovídající zkušenosti se zajišťováním výstavby obdobného rozsahu. Může se jednat o stavební bytová družstva, zkušené developery a podobně.

Výběr partnera

SMKV bude partnera hledat ve výběrovém řízení. V něm budou potenciální partneři prokazovat nejen dostatečné zkušenosti s výstavbou, ale také schopnost zajistit pro bytové družstvo, které SMKV a partner založí, úvěr na financování výstavby. SMKV v rámci výběrového řízení vymezí základní požadavky na stavbu, přičemž jednotliví potenciální partneři budou SMKV předkládat své nabídky, podle kterých by poté pro bytové družstvo stavbu postavili. Hlavním kritériem výběru nabídky partnera bude nabídková cena výstavby, nicméně hodnocena mohou být i další důležitá kritéria, jako například délka záruční doby na stavbu. S vybraným partnerem uzavře SMKV smlouvu o spolupráci, která bude upravovat základní podmínky spolupráce při realizaci projektu DDB.

Založení družstva a vložení pozemků

Na základě smlouvy o spolupráci založí SMKV, partner a partnerem zajištěná třetí osoba bytové družstvo. Pro toto bytové družstvo zajistí partner komplexní proces výstavby bytového domu, od zajištění úvěru na financování výstavby pro družstvo, zpracování projektové dokumentace, získání stavebního povolení, vlastní výstavby a získání kolaudačního souhlasu/rozhodnutí.

SMKV do bytového družstva vloží pozemky, na kterých bude výstavba bytového domu

prováděna. SMKV pozemky do družstva vloží jako nepeněžitý vklad, za tyto pozemky tedy získá podíl, s nímž bude spojeno právo k nájmu určitého počtu družstevních bytů. Tyto byty pak může dále podnájemat.

Alternativně může SMKV pozemky či jejich část poskytnout družstvu formou zřízení práva stavby. V takovém případě by SMKV zůstalo vlastníkem pozemků a družstvo by pouze mělo právo mít na těchto pozemcích svoji stavbu. Pozemek by si pak družstvo mohlo odkoupit po splacení úvěru na výstavbu, díky čemuž by se celkové náklady rozložily do delšího časového období.

Vstup dalších členů a výstavba domu

Do družstva budou následně vstupovat fyzické osoby splňující předepsané podmínky členství. Tito noví členové vloží po vstupu do družstva členský vklad, který bude odpovídat poměrné části nákladů (např. 25 %) na výstavbu jimi zvoleného bytu, zbývající část budou členové splácet po nastěhování do bytů, a to po dobu splacení úvěru na výstavbu bytového domu (předpokládá se období 30–40 let). Poté, co partner zajistí kompletní výstavbu bytového domu a jeho kolaudaci, budou jednotliví členové uzavírat nájemní smlouvy k jimi vybraným družstevním bytům a budou je moci začít užívat. Jakmile bude zcela splacen úvěr na výstavbu bytového domu (a případně odkoupeny pozemky, budou-li poskytovány prostřednictvím práva stavby), budou mít členové družstva právo na převod bytů do jejich vlastnictví.

Byť tedy může projekt DDB působit na první pohled komplikovaně, jeho jednotlivé kroky jsou poměrně jednoduché, přičemž ta nejsložitější část, tj. výstavba, je (pochopitelně na partnerovi). SMKV pouze vybere partnera a vloží do družstva pozemky, ostatní noví členové (fyzické osoby) si pouze vyberou byt, zaplatí členský vklad a následně po nastěhování splácejí zbytek nákladů na výstavbu jejich bytu.

Výhody družstevního bydlení a projektu DDB z hlediska člena družstva

Družstevní bydlení je specifická forma bydlení, která se pohybuje na pomezí osobního

vlastnictví a nájmu. Vstupem do družstva získává člen podíl na družstvu a právo hlasovat na členské schůzi o důležitých otázkách a řídit tak směřování družstva. Získá také právo nájmu konkrétního bytu a tedy jistotu bydlení. V konkrétním případě projektu DDB pak získává do budoucna i jistotu možnosti získání bytu do svého vlastnictví. Na druhou stranu na začátku není vlastníkem bytu, tím je družstvo, člen družstva ho má pouze v garantovaném nájmu. Člen družstva ho tak nemůže např. zatížit hypotékou. Na druhou stranu hypotéku ani nepotřebuje, neboť úvěr na výstavbu bytového domu si bere družstvo. Člen pouze splatí vklad při vstupu a zbytek doplatí v nízkých splátkách, protože cena za byt je citelně nižší než komerční cena.

Družstvo dále stanovuje pravidla, kdo může být jeho členem a jaké podmínky musí splňovat. Pokud je některý člen hrubě porušuje, může jej družstvo vyloučit a jeho podíl mu vyplatit. Oproti bytům v osobním vlastnictví sice platí, že člen musí splňovat pravidla, zároveň je však musejí plnit i ostatní členové družstva. Každý člen tak má jistotu, že ostatní členové nebudou své byty nabízet přes Airbnb, dlouhodobě neplatit nájem a tím zadlužovat ostatní apod. S bytem členové nemohou ani jinak spekulovat, mají v něm bydlet.

Členové družstva pak oproti běžnému nájmu mají jistotu, že jim družstvo nájem neukončí. Nájem je neoddelitelně spjat s podílem v družstvu a je tak po celou dobu členství garantovaný. Členové se nemusí bát ani zvyšování nájemného. Nájemné v družstevním bytě ze zákona odpovídá pouze nákladům družstva na daný byt, družstvo se na nájemném nijak neobohacuje a ani nemůže. Družstevní byty tedy nejsou vhodné pro spekulace, ale o to vhodnější jsou pro lidi, kteří skutečně chtějí bydlet, a to bez rizika a za zájímavou cenu.

V dalším díle seriálu se podíváme na to, jak má vlastně bytové družstvo založené SMKV a partnerem fungovat.

*JUDr. Ing. Dana Sárová, Ph.D. LL.M.
vedoucí odboru právního
Magistrát stat. města Karlovy Vary
Mgr. Jiří Kučera, AK Kučera & Associates*

- www.poradnaprobce.cz
- Více než 3100 aktuálních právních rad, které jsou pravidelně aktualizovány
- Systém využívá již více než 3000 obcí
- Možnost využití služeb až pětkrát ročně zdarma pro členské obce
- Každá členská obec Svazu má přístup až pro 11 osob
- Tvorba automatických dokumentů – připravené smlouvy pro jednoduché použití
- Nabídka vzdělávacích kurzů pro úředníky a zastupitele obcí a krajů

Problematika „černých“ skládek odpadu a jejich odstranění

Až do nedávné minulosti české právní předpisy neobsahovaly žádnou úpravu týkající se nelegálních skládek. Od 1. 1. 2021 je ovšem účinným nový zákon o odpadech č. 541/2020 Sb. (dále též jako „zákon o odpadech“), který nově upravuje právní regulaci zabývající se touto problematikou, včetně definice míst, kde dochází k nezákonnému soustředování odpadu.

Kdy lze ovšem hovořit o tzv. černé či nelegální skládce? Obecně zákon o odpadech definuje skládku jako „zařízení pro odstranění odpadů pomocí jejich řízeného povrchového nebo podpovrchového ukládání“. Černou skládkou je proto z pohledu zákona o odpadech jakékoli místo, které tuto definici nesplňuje, a dochází tak na něm k nezákonnému soustředování odpadu.

Dané místo navíc neslouží ani jako místo ke shromažďování odpadu, tj. místo k sou-

středování odpadu v místě jeho vzniku po dobu kratší než jeden rok. Je tedy nutné v tomto ohledu posoudit, zda na daném místě odpad nemohl vzniknout, a pokud ano, tak zda se na daném místě vyskytuje déle než jeden rok.

Pokud ze skutečností vyplývá, že některý pozemek v obci je využíván jako nelegální skládka, neznamená to automaticky, že má vlastník daného pozemku povinnost odpad odstranit. Jeho povinnost primárně spočívá v oznámení, že se na jím vlastněném pozemku nachází nezákonně soustředovaný odpad. Vlastník musí danou skutečnost oznámit vždy příslušnému úřadu obce s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu se nachází dotčený pozemek. Pokud ovšem vlastník nesplní tuto povinnost, ačkoliv o existenci odpadu na svém pozemku zcela prokazatelně věděl, vystavuje se riziku, že jeho jednání bude posouzeno jako přestupek, za který mu může být uložena pokuta až ve výši 10 000 Kč.

Jakmile je obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností sdělena informace o existenci nelegální skládky, pokusí se zjistit, kdo je skutečným vlastníkem daného odpadu. Ke zjištění této informace může využít všech prostředků, které má k dispozici, včetně součinnosti jiných orgánů veřejné moci (vždy ovšem přiměřeně s ohledem na závažnost celé situace). Obecní úřad obce s rozšířenou působností totiž nemůže automaticky dovozovat, že vlastník pozemku o nezákonně soustředovaném odpadu věděl, nebo že je sám původcem odpadu. Vždy je proto nutné se pokusit vypátrat skutečného původce odpadů, který na konkrétní pozemek nezákonně odpad uložil.

V tomto článku bude popisována **situace, kdy se osobu škůdce i přes všechny snahy nepodaří vypátrat**. Zákon o odpadech v takovýchto případech obsahuje konkrétní postupy, jak minimalizovat škodlivé následky vzniku nelegální skládky odpadu, aniž by byl

nepřiměřeně sankcionován vlastník postiženého pozemku. Obecní úřad obce s rozšířenou působností vyzve v takovém případě vlastníka daného pozemku, aby nelegálně soustředěný odpad odklidil na své náklady. Tato povinnost je uložena zpravidla ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy, ale může být dána i lhůta delší. Vlastníkovi pozemku, kterému byla tato výzva uložena, může poskytnout součinnost s odklizením odpadu i sama obec, v jejímž katastrálním území se daný pozemek nachází. Zákon se tak snaží vést jednotlivé subjekty ke zvláštní formě spolupráce mezi obcí s rozšířenou působností, vlastníkem pozemku a obcí, v jejímž katastrálním území se pozemek nachází. Cílem je tak možnost odklizení většího množství odpadu, nebezpečného odpadu či například odpadu soustředěného na frekventovaných místech v obci.

Tento postup je navíc i dle důvodové zprávy zákona o odpadech nejvhodnějším způsobem, jak nezákonně soustředěný odpad odstranit. Zcela bezpochyby je takovýto proces odstranění odpadů z pozemku rychlým postupem, který má příznivé dopady na životní prostředí.

Na druhou stranu, jak bylo již výše naznačeno, vlastník pozemku není dle zákona nijak povinen dané výzvě vyhovět! Pokud vlastník pozemku z jakýchkoli důvodů neprovede odstranění nelegálně soustředěného odpadu, neplynou mu automaticky povinnosti sekundárního charakteru. Zákon o odpadech ovšem poskytuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností další možnosti, jak vyřešit nastalou situaci, a proto další postup bude vždy odvislý od uvážení obecního úřadu a konkrétní situace. První z možností, jak danou situaci vyřešit, je, že obec s rozšířenou působností uloží vlastníkovu pozemku povinnost, aby na vlastní náklady zabezpečil místo, kde se nezákonně soustředěný odpad nachází. Zabezpečení především spočívá v zabránění

Mgr. & Mgr. Ondřej Mrázek
specialista na právo obcí a měst

Je absolventem Západočeské univerzity v Plzni. V minulosti také úspěšně absolvoval studium na téže univerzitě v oboru Veřejná správa (jeho závěrečné práce se věnovaly oblastem, jako byly práva národnostních menšin a poté fenomén bezdomovectví v České republice). Během studia absolvoval zahraniční stáž v Chorvatsku a také získával cenné zkušenosti na Magistrátu města Plzeň a v advokátních kancelářích zaměřujících se zejména na občanské právo, obchodní právo, trestní právo, správní právo a právo sociálního zabezpečení. Řady kanceláře KVB rozšířil v roce 2023 a ve své každodenní praxi se věnuje všeobecnému chodu obcí a měst, s důrazem na smluvní vztahy, pracovněprávní agendu a oblast poplatků. Je autorem řady článků a příspěvků z různých oblastí práva určených především pro územně samosprávné celky, ale rovněž pro širokou veřejnost.

opakovanému nadměrnému soustředování a kupení většího množství odpadu nadále na postižený pozemek. Konkrétní postup, jak by takové opatření mělo vypadat, však není stanoven a ani v důvodové zprávě zákona o odpadech se nenachází jeho bližší určení. Proto se u této možnosti primárně hledí na směřovaný cíl s důrazem na zásadu přiměřenosti zvolených opatření. Pokud však vlastník pozemku povinnost nesplní, může mu obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit pokutu až ve výši 10 000 Kč. Druhou možností, jak může obec s rozšířenou působností postupovat, je, že pověří konkrétní osobu oprávněnou vstoupit na daný pozemek. Takto pověřená osoba zabezpečí soustředěný odpad tak, aby nedocházelo k úniku škodlivin z něj do okolního prostředí. Tento způsob by měl být zvolen obzvláště v situacích, kdy se jedná o soustředovaný odpad, který bezprostředně ohrožuje

je okolní prostředí. Vlastník konkrétního pozemku musí vstup pověřeného pracovníka vždy strpět, stejně jako zabezpečení úniku škodlivých látek. Opět je zde důležité dbát na zásadu přiměřenosti jednotlivých zvolených opatření a jejich cílů.

Poslední možností, kterou může obecní úřad obce s rozšířenou působností využít, je odklizení soustředovaného odpadu. Náležitě odklizení musí být vždy spojeno i s předáním odpadu do příslušného zařízení určeného pro nakládání s ním. Tato varianta je navíc ze všech tří jednoznačně nejnákladnější, protože vše musí být provedeno přímo na náklady obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Na druhou stranu se jedná o způsob, kterým bude postižený pozemek uveden do svého původního stavu před nelegálním soustředěním odpadu. Proto by měla být tato možnost vždy zvolena jako nejzazší možné řešení nelegálně soustředě-

ného odpadu, nikoliv jako automatizované pravidlo, dle kterého by se obecně postupovalo (což zdůrazňuje i důvodová zpráva zákona o odpadech).

Na závěr tohoto článku lze shrnout, že zákon o odpadech pozornost problematice černých skládek příliš nevěnuje. Právní úprava by mohla být mnohem důslednější co do mnoha principů, které český právní řád již zná a nabízí. Na druhou stranu současné znění zákona o odpadech oproti předchozímu nabízí obcím možnosti, jak problém s nelegálními skládkami konstruktivně (být i třeba dle některých názorů formou negativní motivace) řešit a vyřešit. Je proto důležité nezapomínat, že primárním cílem zákona o odpadech je předcházení vzniku nelegálních skládek.

*Mgr. et Mgr. Ondřej Mrázek
advokátní koncipient
KVB advokátní kancelář s. r. o.*

Vybrané dotazy

Po načtení QR kódu si můžete zobrazit aktuální znění dotazu včetně odpovědi.

■ Jakým způsobem má obec u provozovatele uplatnit nárok na třídící slevu z poplatku za ukládání odpadů na skládku?

Obec musí provozovateli skládky (zpravidla prostřednictvím svozové společnosti) sdělit rozhodné údaje, ze kterých plyne, zda a v jakém roz-

sahu obci vznikl nárok na tuto slevu. Obec může uplatnit slevu u více provozovatelů, nicméně pro účely posuzování limitu se množství odpadu uloženého na jednotlivé skládky počítá. Pro výpočet množství odpadů, na které bude moci obec uplatnit slevu v příslušném roce, je rozhodný počet obyvatel obce v bilanci obyvatel České republiky zpracované Českým statistickým úřadem k 1. lednu bezprostředně předcházejícího poplatkovému období.

Uplatnit slevu u provozovatele skládky je žádoucí v průběhu prvního kalendářního čtvrtletí příslušného roku.

■ Může obec pokutovat fyzickou podnikající osobu za neprokázání nakládání s odpadem?

Původci odpadu jsou povinni prokázat orgánům provádějícím kontrolu podle zákona o odpadech, že předali odpad, který produkuje, v odpovídajícím množství v souladu se zákonem o odpadech. Jestliže toto neprokáží, mohou se dopouštět přestup-

ku a může jim být udělena pokuta do výše 1 000 000 Kč. V případě, kdy obecní úřad bude schopen prokázat, že podnikatel svůj odpad likviduje v rámci obecního systému, aniž by měl s obcí podepsanou písemnou smlouvu, lze takové jednání posoudit jako přestupek, za který je možno udělit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.

■ Od kdy je obec povinna zajistit celoročně místa pro oddělené soustředování odpadů textilu?

Tuto povinnost mají obce až od 1. ledna 2025, nic však nebrání tomu, aby tato místa byla zajištěna již nyní.

■ Jak má obec nejlépe informovat občany o záležitostech odpadového hospodářství, které nově vyplývají ze zákona o odpadech? V jakém termínu má obec tyto povinnosti splnit?

Postačuje prostřednictvím webových stránek obce, a to vždy jednou ročně – ideálně vždy, když obec obdrží data o odpadech za předchozí rok od své svozové společnosti. Kvantifikovaná data lze pak provázat právě s informací o tom, jak odpad třídit, minimalizovat jeho produkci apod. Konkrétní datum zákon nestanovuje, nicméně mělo by být této povinnosti dostáno nejméně 1x ročně, přičemž je třeba vzít v úvahu, že tato po-

vinnost platí již od 1. ledna 2021 (s nabytím účinnosti nového zákona o odpadech), nicméně ideální je skutečně termín, kdy má obec dostupná všechna relevantní data.

■ Pokud obce nezavedly ani jeden z poplatků za odpad a občané si podle potřeby buď nakupují pytle nebo známky na odvoz popelnice, je tento postup právně v pořádku?

Obec je povinna přebrat veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob, k tomuto obec nastaví obecní systém odpadového hospodářství. Tuto povinnost splní mj. přijetím obecně závazné vyhlášky, ve které tento systém vymezí. Zákon již konkrétně nepředepisuje povinnost poskytovat pro každou nemovitost určitý počet popelnic či pytlů nebo alespoň umístění určitého množství kontejnerů v obci. V každém případě má obec povinnost zavést určitý systém, kterým bude nakládání s komunálním odpadem účinně řešeno, a to bez ohledu na to, zda bude od občanů vyžadovat poplatek či jiné platby. Těmito platbami může být od roku 2021 jen některý z místních poplatků. Obec rovněž nemusí po občanech požadovat vůbec žádné platby, přitom by nicméně měla svoz odpadu zajistit a stanovit systém nakládání s odpadem, ideálně formou obecně závazné vyhlášky.

*odpovědi na dotazy
zpracovala KVB advokátní kancelář*

Připomínkujeme

V lednu (k 19. 1. 2024) jsme připomínkovali především:

Návrh Národní strategie veřejného zadávání ČR pro období let 2024 až 2028

Předkládá Ministerstvo pro místní rozvoj, na Svazu připomínkuje Ivona Mottlová

Zpracování Strategie se váže na Programové prohlášení vlády a současně je zpracována na základě plnění usnesení vlády ze dne 14. června 2023 č. 424 k výroční zprávě o elektronizaci a stavu veřejných zakázek za rok 2022.

Svaz k předložené strategii uvedl, že efektivní využívání veřejných prostředků (pravidlo 3E) není možné posuzovat pouze prizmatem udržitelného veřejného zadávání. Efektivita musí být sledována i v rámci samotného procesu zadávání, aby náklady vynaložené na zajištění udržitelných aspektů veřejného zadávání nebyly v hrubém nepoměru k samotné hodnotě zakázky.

Návrh vyhlášky o stanovení obecních stavebních úřadů

Předkládá Ministerstvo pro místní rozvoj, na Svazu připomínkuje Ivona Mottlová

Vyhláška stanoví, které pověřené obecní úřady a obecní úřady vykonávají působnost stavebního úřadu. Současně vyhláška stanoví správní obvody obecních stavebních úřadů.

Svaz k vyhlášce uplatnil řadu zásadních připomínek, když ze strany Ministerstva pro místní rozvoj nebyly akceptovány požadavky obcí na zachování stávajících správních úřadů a MMR změny v území s dotčenými obcemi a městy neprojednálo.

Novela zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Předkládá Ministerstvo práce a sociálních věcí, na Svazu připomínkuje Claudia Šrámek

Svaz uplatnil připomínku týkající se snížení důchodového věku pro strážníky městských a obecních policí. Odkazoval přitom na obdobnou úpravu u zdravotnických záchranářů a členů jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Upozornil na nepostradatelnost obecních policí pro bezpečnostní systém ČR a na potřebu této změny vedoucí ke stabilizaci činnosti obecních a městských policí na našem území.

Novela zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (veterinární zákon)

Předkládá Ministerstvo zemědělství, na Svazu připomínkuje Alena Klimt

Svaz k návrhu uplatnil jednu zásadní připomínku týkající se problematiky odchyту zvířat bez pána a toulavých a opuštěných zvířat včetně jejich umístování do karantény nebo izolace. Zdůraznil, že pro obce se jedná nejen o pracovní, ale i finanční zátěž a je svízelné zajistit odbornou osobu k odchyту zvířat a jejich umístění do karantény nebo izolace, a navrhl, aby náklady, jež jsou mnohdy nevyhnutelné, na tuto činnost nesl stát prostřednictvím Státní veterinární správy, resp. Ministerstva zemědělství.

Novela zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železnic, a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku

Předkládá Ministerstvo dopravy, na Svazu připomínkuje Tomáš Sobota

Svaz k návrhu uplatnil doporučující připomínku spočívající v návrhu zavést zákonné předkupní právo obcí k železničním pozemkům v intravilánu obcí, a to za podmínky závazku obce po určitou stanovenou dobu pozemek nepřevést na třetí osobu.

Novela zákona č. 477/2001 Sb., o obalech

Předkládá Ministerstvo životního prostředí, na Svazu připomínkuje Alena Klimt

Zákon si klade za cíl zavést povinné zálohování nápojových PET obalů od vybraných nápojů a hliníkových plechovek od nápojů. Svaz k návrhu uplatnil řadu zásadních připomínek. V návaznosti na mnoho předchozích diskusí a kulatých stolů a současně i po konzultaci s dalšími partnery z měst a obcí jiných unijních států nespátřuje odůvodněnost zavedení tohoto systému, a to zejména s ohledem na současný stupeň třídění a dosahovaných cílů. V realizaci nového návrhu spatřuje rovněž citelný zásah právě do současného systému třídění, jenž se podařilo obcím maximálně rozvinout, navíc bylo nutné vyjádřit i obavy z financování a finančních dopadů v rámci nově navrhovaného systému. Svaz dále uplatnil řadu zásadních připomínek ke konkrétním parametrům navrhovaného systému včetně nastavení fungování tzv. operátora.

Novela zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví*Předkládá Ministerstvo zdravotnictví, na Svazu připomínkuje Tomáš Sobota*

Svaz navrhuje, kromě legislativně-technických úprav, zvážit rozšíření okruhu účastníků v řízení o povolení mírnějšího hygienického limitu o obce, jejichž katastrálního území se návrh týká, a dále materiál doplnit o ustanovení umožňující obcím posunout formou OZV v období od 1. 6. do 30. 9., ve dnech pracovního klidu a ve svátek, začátek a konec doby nočního klidu, a to v rozmezí začátek od 22:00 do 1:00, konec doby nočního klidu min. po 8 hodinách, tj. od 6:00 do 9:00.

Novela zákona 150/2002 Sb., soudní řád správní*Předkládá Ministerstvo spravedlnosti, na Svazu připomínkuje Tomáš Sobota*

Svaz uplatnil spíše doporučující připomínky, kterými se vyjadřoval k variantám řešení účasti Nejvyššího státního zástupce a Veřejného ochránce práv na soudním řízení správním.

Dále jsme se zabývali následujícími právními normami:*U těchto návrhů právních předpisů nebyl zjištěn negativní dopad do činnosti měst a obcí.*

- Novela vyhlášky č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech)
- Návrh zákona o volebních kampaních
- Návrh zákona, kterým se mění volební a některé další zákony v souvislosti s přijetím zákona o volebních kampaních
- Novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- Novela zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Informace o naplňování Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021–2030 v roce 2022
- Návrh vyhlášky o správné veterinární klinické praxi a bližších podmínkách klinického hodnocení veterinárních léčivých přípravků
- Novela nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, a nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů
- Novela nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům
- Novela nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, a o změně nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření
- Novela zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovný zákon), zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, a zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku, a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- Novela vyhlášky č. 386/2022 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu
- Novela vyhlášky č. 96/2018 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu ovocných rodů a druhů a jeho uvádění do oběhu

Výběr z judikatury Nejvyššího správního soudu

Ochrana zemědělského půdního fondu: přidaná hodnota záměru; záměr přesahující území obce; princip kontinuity závazných stanovisek

I. „Přidaná hodnota záměru“ není zákonem kritériem pro posuzování naplně-

ní podmínek pro odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, jde-li o půdu nacházející se v plochách vymezených územním plánem jako zastavitelné (§ 4 odst. 1, 3 a 5 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu).

II. Pojem „záměr, který přesahuje území obce“ (§ 4 odst. 2 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu) je třeba vykládat čistě prostorově, tedy tak, že jde o záměr umístěný na území dvou a více obcí, nikoli tak, že jde o záměr,

který svým významem přesahuje území jedné obce.

III. Z principu kontinuity závazných stanovisek plyne, že dotčené orgány jsou vázány svým stanoviskem vydaným v předchozích etapách povolování záměru. Měnit je mohou pouze za podmínek uvedených v § 4 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Je přitom nerozhodné, zda v jednotlivých fázích vydává závazné stanovisko tentýž či odlišný dotčený orgán chránící stejný veřejný zájem.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2023, čj. 43 A 68/2022-92)

Veřejné služby v přepravě: povinnost kraje zajišťovat dopravní obslužnost;

Řízení před soudem:

ochrana před nezákonným zásahem

Dle § 3 odst. 2 zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících, má kraj povinnost, nikoli oprávnění, zajišťovat dopravní obslužnost v rozsahu odpovídajícím definici v § 2 tohoto zákona. Zajišťování dopravní obslužnosti je činnost, která spadá do oblasti veřejné správy ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Pokud kraj svou úlohu při zajišťování dopravní obslužnosti neplní, může se proti tomuto dotčená obec, nucená činnost kraje nahrazovat, bránit žalobou na ochranu před nezákonným zásahem dle § 82 a násl. s. ř. s.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2023, čj. 6 As 285/2022-83)

Vyvlastnění:

inhibitorium jako omezení ve smluvní volnosti

Generální inhibitorium (§ 44a odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti), spjaté s doručením vyrozumění soudního exekutora o zahájení exekuce a dopadající na veškerý majetek povinného včetně nemovitostí, a speciální inhibitorium (§ 47 odst. 6 téhož zákona), spjaté s postižením dotčených pozemků exekučními příkazy k prodeji nemovitostí, představují omezení ve smluvní volnosti právními předpisy nebo rozhodnutím jiného orgánu veřejné

moci ve smyslu § 5 odst. 5 písm. b) zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě, která vyvlastňovanému zakazují převést vlastnické právo k dotčeným pozemkům. Zjistí-li vyvlastnitel existenci tohoto omezení, není povinen provádět negociační proces před podáním žádosti o vyvlastnění.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2023, čj. 6 As 204/2023-42)

Správní trestání: hodnocení závažnosti přestupku řidiče při ukládání trestu provozovateli vozidla

Při ukládání správního trestu provozovateli vozidla za přestupek podle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, správní orgán přihlíží i k individuální závažnosti konkrétního přestupku, vyplývající ze způsobu a okolností jeho spáchání či jeho dopadů. Závažnost porušení povinnosti podle § 10 odst. 3 citovaného zákona ovlivňuje i to, v jaké míře nebyly řidičem vozidla dodržovány povinnosti řidiče a pravidla silničního provozu.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2023, čj. 8 As 79/2022-30)

Provoz na pozemních komunikacích: povinnosti řidiče při zařazování z přípojovacího do průběžného jízdního pruhu

Povinnost řidiče jedoucího v průběžném jízdním pruhu zařazovat se na konci pruhu, který přestal být průběžný, upravenou v § 12 odst. 5 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, nelze bez dalšího přenášet na řidiče jedoucího v přípojovacím jízdním pruhu, jehož povinnosti jsou upraveny v § 12 odst. 7 tohoto zákona, a trestat jej za zařazení v průběhu přípojovacího pruhu.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2023, čj. 9 As 181/2023-31)

Správní řízení: systémová podjatost;

Zákon o dráhách: příslušnost speciálního stavebního úřadu

I. Východiskem pro výklad pojmu systémové podjatosti jsou i po novele § 14 odst. 2 správního řádu provedené zákonem č. 176/2018 Sb. (tj. ve znění účinném od 1. 11. 2018) závěry rozšířeného senátu vyjádřené v usnesení ze dne 20. 11. 2012, čj. 1 As 89/2010-119, č. 2802/2013 Sb. NSS. Služební, pracovní či jiný obdobný vztah úřední osoby ke státu nebo územnímu samosprávnému celku sám o sobě nepůsobuje vyloučení této osoby ve věci, v níž má stát či územní samosprávný celek vlastní zájem. Vyvolává však tzv. systémové riziko podjatosti úřední osoby, a je tak signálem ke zvýšené opatrnosti a „podezřívavosti“ při posuzování pochybností o její nepodjatosti.

Důvodem vyloučení úřední osoby jsou teprve takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že zájem státu či územního samosprávného celku může být v dané věci prosazován právě prostřednictvím vztahu ekonomické závislosti úřední osoby na jejím zaměstnavateli. Novelu § 14 odst. 2 správního řádu je třeba chápat jako posílení důrazu právě na tyto přístupující okolnosti.

II. Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, nestanoví Magistrátu hlavního města Prahy výlučnou věcnou příslušnost k rozhodování jako speciálního stavebního úřadu ve věci tramvajové, trolejbusové, lanové a speciální dráhy.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2023, čj. 6 As 52/2023-127)

Rozšířený senát: následky nedodržení doby pro přípravu k jednání

Nedodržení nejkratší zákonem stanovené doby 10 dnů, poskytnuté účastníkům řízení pro přípravu k projednání věci samé při nařízeném jednání podle § 49 odst. 1 s. ř. s. nemusí být podle okolností takovou vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2023, čj. 6 As 24/2021-30)

Zdroj: Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

Komise životního prostředí a Komise pro venkov, zemědělství a lesnictví, 14. prosince 2023, Moravskoslezský kraj

Komise uspořádaly své společné výjezdní zasedání do Moravskoslezského kraje. Cílem byla návštěva dvou zařízení zpracovávajících komunální odpad. Prvním navštíveným místem bylo nově vybudované zařízení na **zpracování plastů bezemisí technologií pro termochemickou recyklaci plastového odpadu**. Tato technologie umí také zpracovávat i jiné odpady, jako jsou pneumatiky, zdravotní odpad, olej apod. Výstupními pro-

dukty jsou tekutý recyklát (pyrolyzní olej), plyn a uhlík. Získaný tekutý recyklát je poté využíván v petrochemickém průmyslu, například k výrobě nových plastů stejné kvality, jako jsou panenské polymery z fosilních zdrojů, nebo k výrobě paliv nebo jako příměs paliva v rafinériích. Plyn lze využít pro výrobu elektrické energie a tepla.

Použitím termochemické recyklace k likvidaci odpadu umožňuje technologie dotčené společnosti rovněž částečnou náhradu fosilních zdrojů, například ropy, a tím při výrobě nových plastů dosahuje výrazného snížení uhlíkové stopy. Zařízení je ve zkušebním provozu.

Druhým navštíveným zařízením byla **nová automatická třídící linka na odpady v městské odpadové společnosti OZO Ostrava**. Třídící linka byla spuštěna v červnu 2023 a celé zařízení stálo 280 mil. Kč. Tato technologie, první svého druhu v České republice, dokáže ze směsného odpadu vytřídit suroviny pro materiálové a energetické využití. Provozem členy komisí provázel technický náměstek Bielan. Nová třídící linka je obrovský hlučný kolos se schodišti, dopravními pásy, třídícími pracovišti a cestami pro obsluhu. Odpadky různého druhu sviští po dopravních pásech nahoru, dolů nebo vodorovně a různou rych-

lostí. Část odpadu, který je obchodovatelný, tedy PET lahve, plechovky, polyetylén či barevné a bílé fólie, padá do kontejnerů. Další část odpadů, které se nedají materiálově recyklovat, se díky teplárně v Přerově přemění na teplo, které dnes už z poloviny vyhřívá Přerov. A poslední zbytek odpadů, který nejde nikde použít, tak zamíří do spalovny na energetické využití. Hlavním účelem nové technologie je, aby využitelné odpady neskonzily na skládce. Ostrava tak bude už s velkým předstihem připravena na zákaz skládkování směsného komunálního odpadu, který by měl podle zákona o odpadech začít platit v roce 2030. Na závěr se sluší mnohokrát poděkovat za azyl k jednání komisí a za občerstvení starostovi Richardu Verešovi ze Slezské Ostravy.

Komise pro energetiku, 25. ledna 2024, Praha

Nově ustavená Komise pro energetiku si na své první jednání pozvala vrchního ředitele Nedělu z MPO a ředitele Šefránka z ERÚ. Komise se podrobně věnovala obsahu novel energetického zákona označovaných jako „LEX OZE II“ a „LEX OZE III“ a jejím přínosům pro energetickou samostatnost obcí a měst. Diskutovány byly možnosti rozvoje komunální i komunitní energetiky a rozdíly mezi nimi. Část jednání byla věnována EPC projektům a poradenství v energetice.

V rámci jednání představili svoji činnost Moravskoslezské energetické centrum (příspěvková organizace Moravskoslezského kraje) a Energetické centrum Ústeckého kraje (PO Ústeckého kraje), které nabízejí poradenství a pomoc obcím a městům na území daných krajů.

Druhý ročník soutěže Zelená obec roku odstartoval

Angažujete se v environmentální oblasti? Máte odpovědný postoj k životnímu prostředí? Pak se přihlaste do druhého ročníku soutěže **Zelená obec roku**. Otevřena je všem obcím, které jsou aktivní a inovativní v odpovědném a udržitelném rozvoji. Má dvě kategorie – do tisíce obyvatel a nad tisíc obyvatel. Vítězné obce získají ocenění Zelená obec roku a až 300 tisíc korun pro svůj další rozvoj.

Speciální kategorií soutěže je pak **Sociální počin roku** a nově také **Zelená obec roku – statutární město**. Slavnostní vyhlášení vítězů proběhne společně s odbornou konferencí 13. června 2024 v pražském ČSOB Kampusu. Svaz měst a obcí převzal nad soutěží společně s Ministerstvem životního prostředí a Radou pro šetrné budovy záštitu.

Více podrobností k soutěži najdete na uvedených webových stránkách.

Soutěž vyhlašuje ČSOB ve spolupráci s mediálním domem Economia se záměrem představit zajímavé projekty a aktivity obcí v environmentální oblasti, ať už se zabývají využitím místních zdrojů, úsporami energií, obnovitelnými zdroji nebo technologiemi šetrnými k životnímu prostředí.

Příhlášky je možné posílat do 17. března 2024 prostřednictvím formuláře na internetových stránkách www.zelenaobecroku.cz. Přihlásit je možné projekty dokončené po 1. lednu 2021 či projekty ve fázi výstavby a realizace s termínem dokončení do 30. 6. 2024. Odborná porota, jejíž členkou je i výkonná ředitelka Svazu Radka Vladyková, bude dotazníky hodnotit mezi 8. a 30. dubnem, slavností vyhlášení výsledků proběhne 13. června t. r.

Připomeňme si: V roce 2023 se na prvním místě v kategorii obcí do tisíce obyvatel umístila obec Hostětín, v kategorii nad tisíc obyvatel město Slavičín. Vítězem speciální kategorie Sociální počin roku se stala obec Záměl. Vítězové si rozdělili výhry v celkové výši 1,3 milionu korun, a navíc získali poukaz na poradenskou konzultaci od ČSOB Advisory nebo EU Centra.

ČLENOVÉ SMO ČR – ZASTOUPENÍ V KRAJÍCH

kraj	okres	obcí celkem	ve Svazu	%
Jihočeský	České Budějovice	109	47	43,12
	Český Krumlov	46	33	71,74
	Jindřichův Hradec	106	44	41,51
	Písek	75	34	45,33
	Prachatice	65	27	41,54
	Strakonice	112	35	31,25
	Tábor	110	34	30,91
		623	254	40,77

Jihomoravský	Blansko	116	38	32,76
	Brno-město	1	1	100,00
	Brno-venkov	187	102	54,54
	Břeclav	63	46	71,43
	Hodonín	82	69	84,15
	Vyškov	79	35	44,30
	Znojmo	144	67	46,53
		672	358	53,27

Karlovarský	Cheb	40	26	65,00
	Karlovy Vary	55	29	52,73
	Sokolov	38	21	55,26
		133	76	57,14

Královéhradecký	Hradec Králové	104	50	48,08
	Jičín	111	34	30,63
	Náchod	78	42	53,85
	Rychnov n. Kněžnou	80	43	53,75
	Trutnov	75	37	49,33
		448	206	45,98

Liberecký	Česká Lípa	57	23	40,35
	Jablonec n. Nisou	34	19	55,88
	Liberec	59	30	50,85
	Semily	65	35	53,85
		215	107	49,77

Moravskoslezský	Bruntál	67	35	52,24
	Frýdek-Místek	72	55	76,39
	Karviná	17	9	52,94
	Nový Jičín	54	38	70,37
	Opava	77	44	57,14
Ostrava-město	13	7	53,85	
		300	188	62,67

Olomoucký	Jeseník	24	17	70,83
	Olomouc	97	38	39,18
	Prostějov	97	30	30,93
	Přerov	105	54	51,43
	Šumperk	78	37	47,44
		401	176	43,89

kraj	okres	obcí celkem	ve Svazu	%
Pardubický	Chrudim	108	42	38,89
	Pardubice	112	44	39,29
	Svitavy	116	43	30,07
	Ústí n. Orlicí	115	33	28,70
		451	162	35,92

Plzeňský	Domažlice	85	43	50,59
	Klatovy	94	28	29,79
	Plzeň-jih	90	29	32,22
	Plzeň-město	15	8	53,33
	Plzeň-sever	98	37	37,76
	Rokycany	68	44	64,71
Tachov	51	25	49,02	
		501	214	42,71

Praha	Praha-hlavní město	1	1	100
--------------	--------------------	----------	----------	------------

Středočeský	Benešov	114	51	44,74
	Beroun	85	46	54,12
	Kladno	100	47	47,00
	Kolín	89	42	47,19
	Kutná Hora	88	45	51,14
	Mělník	69	32	46,38
	Mladá Boleslav	120	40	33,33
	Nymburk	87	43	49,43
	Praha-východ	110	57	51,82
	Praha-západ	79	58	73,42
	Příbram	120	47	39,17
	Rakovník	83	35	42,17
			1144	543

Ústecký	Děčín	52	33	63,46
	Chomutov	44	15	34,09
	Litoměřice	105	59	56,19
	Louny	70	40	57,14
	Most	26	18	69,23
	Teplice	34	16	47,06
	Ústí n. Labem	23	5	21,74
			354	186

Kraj Vysočina	Havlíčkův Brod	120	38	31,67
	Jihlava	123	44	35,77
	Pelhřimov	120	43	35,83
	Třebíč	167	49	29,34
	Žďár n. Sázavou	174	51	29,31
		704	225	31,96

Zlínský	Kroměříž	79	33	41,77
	Uherské Hradiště	78	31	39,74
	Vsetín	61	27	44,26
	Zlín	89	37	41,57
		307	128	41,69

Celkem		6 254	2 824	45,16
---------------	--	--------------	--------------	--------------

